

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**PODJETJA IN OKOLJSKA ZAKONODAJA MED TEORIJO
IN PRAKSO**

TJAŠA JURKOVIČ

VELENJE, 2022

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**PODJETJA IN OKOLJSKA ZAKONODAJA MED TEORIJO
IN PRAKSO**

TJAŠA JURKOVIČ

Varstvo okolja in ekotehnologije

Mentor: pred. Klemen Kotnik

VELENJE, 2022

Številka: 726-6/2020-2
Datum: 17. 6. 2020

Na podlagi Diplomskega reda izdajam naslednji

SKLEP O DIPLOMSKEM DELU

Študentka Visoke šole za varstvo okolja **Tjaša Jurkovič** lahko izdela diplomsko delo z naslovom v slovenskem jeziku:

Podjetja in okoljska zakonodaja med teorijo in prakso.

Naslov diplomskega dela v angleškem jeziku:

Environmental legislation and business – between theory and practice.

Mentor: **pred. Klemen Kotnik.**

Diplomsko delo mora biti izdelano v skladu z Diplomskim redom VŠVO.

Pouk o pravnem sredstvu: zoper ta sklep je dovoljena pritožba na Senat VŠVO v roku 8 delovnih dni od prejema sklepa.

Izr. prof. dr. Boštjan Pokorny
dekan

Visoka šola za varstvo okolja
Irg mladosti 7 | 3320 Velenje
t: 03 898 64 10 | f: 03 89864 13 | e: info@vsvo.si
www.vsvo.si

MENTORSTVO IN IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tjaša Jurkovič, vpisna številka 34160059, študentka dodiplomskega visokošolskega strokovnega študijskega programa Varstvo okolja in ekotehnologije, sem avtorica diplomskega dela z naslovom:

Podjetja in okoljska zakonodaja med teorijo in prakso

ki sem ga izdelala pod mentorstvom pred. Klemna Kotnika.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo moje avtorsko delo, torej rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- oddano delo ni bilo predloženo za pridobitev drugih strokovnih nazivov v Sloveniji ali tujini;
- so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oziroma citirana v skladu z navodili VŠVO;
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu z navodili VŠVO;
- se zavedam, da je plagijatorstvo kaznivo dejanje;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagijatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in moj status na VŠVO;
- je diplomsko delo jezikovno korektno in da je delo lektoriral/a: Nataša Grobelnik;
- dovoljujem objavo diplomskega dela v elektronski obliki na spletni strani VŠVO;
- sta tiskana in elektronska verzija oddanega dela identični.

Velenje, dne: _____

Podpis avtorice: _____

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem pred. Klemnu Kotniku za mentorstvo, strokovno pomoč in usmerjanje pri diplomskem delu. Zahvaljujem se tudi vsem podjetjem za sodelovanje pri raziskavi, predstavljeni v delu.

Hvala tudi družini in prijateljicam za vso podporo in spodbudne besede, ki so me spremljale pri študiju in pisanju diplomskega dela.

IZVLEČEK

Področje okolja ureja okoljska zakonodaja, razdeljena je na področja, povezana z delovanjem in vplivom človeka na okolje, ki je lahko negativno ali pozitivno. V prvem delu diplomskega dela sem predstavila okolje in prostor, povezavo med njima in med njunimi načeli, zapisanimi v predpisani zakonodaji. Krovna predpisa, ki urejata okolje in prostor, sta Zakon o varstvu okolja in Zakon o urejanju prostora. Cilj diplomskega dela je pregled oziroma predstavitev zakonodaje v teoriji in njena implementacija v praksi. Cilj je prav tako ugotoviti, če in zakaj imajo podjetja težave pri upoštevanju zakonskih predpisov. V drugem delu diplomskega dela je na primeru izbranih podjetij, ki zaradi varstva osebnih podatkov ne želijo biti imenovana, predstavljeno, v kakšni meri upoštevajo predpisano zakonodajo. Kot primer dobre prakse sem predstavila skupino VOC, in sicer podjetje VOC Celje, d. o. o. Primarna dejavnost podjetja je vzdrževanje in obnova cest. V podjetju sem zaposlena v službi varnosti pri delu, požarne varnosti in varstva okolja, moja naloga pa je spremljanje zakonodaje za navedena področja. V delu sem predstavila dejavnost skupine VOC, primer inšpekcijskega pregleda v praksi in upoštevanje zakonodaje v podjetju. Nadzor nad upoštevanjem zakonodaje izvaja Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor. Vsako področje je v diplomskem delu predstavljeno tako z vidika podjetij kot tudi inšpekcijskega pregleda. V Sloveniji imamo za vsa področja, ki zajemajo okolje, ustanovljene sektorje, v katerih izvajajo upravne postopke, ki jih predpisuje zakonodaja. Spremljajo emisije snovi in poročajo o emisijah ter implementirajo evropsko zakonodajo v slovenski pravni red. V zaključnem poglavju sem predstavila rezultate raziskave. Ugotovila sem, da imajo podjetja v Sloveniji težave s preobširno in prepleteno zakonodajo, predvsem na področju ravnanja z nevarnimi odpadki. Vsa okoljska zakonodaja zajema ravnanje z odpadki, čeprav imamo Uredbo o odpadkih, vendar slednja ne zajema vseh področij onesnaževanja. V Sloveniji tudi nimamo urejenega končnega odlaganja nevarnih odpadkov, zato večina podjetij odpadke izvažata v tujino. Okoljska zakonodaja sicer to predpisuje, vendar v večini govori o končnem odlaganju, ki pa v Sloveniji ni urejeno. Ugotovljeno je, da podjetja želijo upoštevati okoljsko zakonodajo v celoti oziroma v skladu s predpisi, vendar jo/jih zaradi neurejenih segmentov v zakonodaji ne morejo.

KLJUČNE BESEDE: Agencija Republike Slovenije za okolje, hrup, Ministrstvo za okolje in prostor, odpadki, okolje, okoljska zakonodaja, problematika zakonodaje, prostor, tla, voda, zrak, Zakon o urejanju okolja, Zakon o varstvu okolja.

ABSTRACT

The field of the environment is regulated by environmental legislation. It is divided into areas related to the functioning and impact of man on the environment, which can be negative or positive. In the first part of my diploma work I present the environment and space, the correlation between them and between their principles, written in the mandated legislation. The umbrella regulations, which regulate the environment and space, are the Environment Protection Act and the Environmental Management Act. The goal of the diploma work is to review or present the legislation in theory and its implementation in practice. The goal is also to determine whether and why companies have difficulties complying with legal regulations. In the second part of the diploma work, examples of chosen companies are presented. These do not want to be named due to protection of personal data, to which extent they comply with the mandated legislation. As an example of good practice I present the VOC Group, and specifically the company VOC Celje, LLC. The primary activity of the company is road maintenance and renovation. I am employed by the company in the department of Occupational Security, Fire Safety and Environmental Protection. My task is to monitor the legislation pertaining to the above stated areas. I described the activities of the VOC Group, presented a case of an inspection in practice and compliance with the legislation in the company. The Inspectorate of the Republic of Slovenia for Environment and Space supervises compliance with the legislation. Each field in the diploma work is presented both from the point of view of companies and from the point of view of the inspection. In Slovenia, we have established sectors for all areas that cover the environment, in which administrative procedures prescribed by legislation are carried out. These monitor emissions of substances, report about emissions, and implement the legislation of the EU into the Slovenian legal order. In the final chapter I present the results of the research. I discovered that companies in Slovenia are having difficulties with the extensive and intertwined legislation, particularly in the field of hazardous waste management. All environmental legislation comprises waste management, although we have a Decree on waste, which does not include all areas of pollution. Slovenia also does not have regulations concerning the final disposal of hazardous waste, therefore the majority of companies export their waste abroad. In fact, the environmental legislation prescribes this. However, most of it refers to final disposal, which is not regulated in Slovenia. It has been established that companies want to comply with environmental legislation in full or in accordance with regulations, but they cannot do so due to unregulated segments in the legislation.

KEYWORDS: Slovenian Environment Agency, noise, Ministry of the Environment and Spatial Planning, waste, environment, environmental legislation, issues of legislation, space, soil, water, air, Environmental Management Act, Environmental Protection Act.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
1.1 Cilji in namen	2
1.2 Hipoteze	2
2 METODE DELA	3
3 OKOLJE IN PROSTOR	4
3.1 Okolje	4
3.2. Prostor	6
3.3 Povezava med okoljem in prostorom	7
4 OKOLJSKA IN PROSTORSKA ZAKONODAJA	8
4.1 Okoljska zakonodaja EU	8
4.2 Nacionalna zakonodaja	8
4.2.1 Ustava	8
4.2.2 Zakon o varstvu okolja	9
4.2.3 Zakon o urejanju prostora	9
4.3 Vloga posameznih akterjev v odnosu do okoljske zakonodaje	9
4.3.1 Zakonodajalec	9
4.3.2 Podjetja	10
4.3.3 Inšpekcija	10
4.3.4 Javnost	11
4.3.5 Drugi akterji	11
4.3.5.1 Nevladne organizacije	11
4.3.5.2 Varuh človekovih pravic	12
5 PROBLEMATIKA UPOŠTEVANJA ZAKONODAJE – RAZKORAK MED TEORIJO IN PRAKSO	13
5.1 Podjetja in okoljska ter prostorska zakonodaja	13
5.1.1 Zakon o varstvu okolja in Zakon o urejanju prostora	13

5.1.2 Gradbeni zakon	14
5.2 Problematika po področjih	14
5.2.1 Emisije snovi v zrak	14
5.2.1.1 Podjetja	15
5.2.1.2 Nadzor (inšpekcija).....	16
5.2.2 Emisije snovi v površinske vode ali podzemne vode.....	16
5.2.2.1 Podjetja	17
5.2.2.2 Nadzor (inšpekcija).....	18
5.2.3 Emisije snovi v tla	18
5.2.3.1 Podjetja	19
5.2.3.2 Nadzor (inšpekcija).....	20
5.2.4 Nastajanje odpadkov	20
5.2.4.1 Podjetja	21
5.2.4.2 Nadzor (inšpekcija).....	22
5.2.5 Emisije hrupa.....	23
5.2.5.1 Podjetja	23
5.2.5.2 Nadzor (inšpekcija).....	24
6 PRIMER PODJETJA.....	25
6.1 Predstavitev skupine VOC in njene dejavnosti.....	25
6.2 Zakonodaja v podjetju	26
6.3 Inšpekcijski pregled (opis inšpekcijskega pregleda v praksi).....	28
7 REZULTATI IN RAZPRAVA S SKLEPI	31
8 POVZETEK.....	33
9 SUMMARY	34
10 VIRI IN LITERATURA	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Shematski prikaz ravnanja ob onesnaževanju okolja.....	12
---	----

SEZNAM KRATIC

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode
EEA	Evropska agencija za okolje
EU	Evropska unija
FAO	Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo
GD	gradbeno dovoljenje
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
OE	območna enota
OVD	okoljevarstveno dovoljenje
OVS	okoljevarstveno soglasje
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
PVO	presoja vplivov na okolje
RS	Republika Slovenija
VOC	vzdrževanje in obnova cest
ZAG	Zavod za gradbeništvo

1 UVOD

Z vidika posegov v okolje in njegovega obremenjevanja predstavlja delovanje sodobne družbe velik in kot se vse pogosteje nakazuje tudi težko, če sploh, rešljiv problem. Tako posameznik kot družba v celoti v omenjenem kontekstu nastopa v dvojni vlogi, kot ustvarjalec okoljskih problemov na eni in njihov reševalec na drugi strani.

Predpisi določajo delovanje državnih organov, ravnanje pravnih in fizičnih oseb ter njihove pravice in obveznosti ter medsebojna razmerja (Resolucija o normativni dejavnosti, 2009).

V diplomskem delu je predstavljeno področje, ki je povezano z raziskovanjem oz. obravnavo odnosov/korelacij med okoljsko zakonodajo, ki jo poznamo v teoriji, in njeno implementacijo v praksi.

Okoljska zakonodaja je pravni temelj, ki formalno ureja pravila delovanja na tem področju. Predpisuje postopke in določa mejne vrednosti, z namenom obvladovanja oz. zmanjševanja negativnih vplivov na okolje in vzročno-posledično na zdravje človeka. Tako kot na vseh ostalih področjih pa imajo tudi tu pomembno vlogo t. i. neformalizirana pravila, moralno-etične vrednote idr.

Varstvo okolja predstavlja zelo široko pravno področje. V kvantitativnem smislu je okoljska zakonodaja najbolj obsežen del tako evropskega kot slovenskega pravnega reda. Samo v Sloveniji je več kot 500 predpisov, ki urejajo odnos fizičnih oseb in podjetij do naravnega okolja. Posledično morajo tudi podjetja slediti oz. upoštevati celo vrsto pravil. V tem kontekstu se pojavljata dve ključni vprašanji, in sicer: ali (lahko) podjetja zakonske predpise v celoti upoštevajo in če jih ne, kateri so razlogi za njihovo neupoštevanje.

V diplomskem delu sem se na primeru izbranih podjetij, ki zaradi varstva osebnih podatkov niso želela biti imenovana, ukvarjala z vprašanji o (ne)upoštevanju predpisov s področja varstva okolja in razlogih za takšno ravnanje.

V nadaljevanju dela sem kot primer dobre prakse predstavila skupino VOC, in sicer podjetje VOC Celje, d. o. o., v katerem sem zaposlena v službi varstva pri delu, požarne varnosti in varstva okolja. Predstavila sem dejavnosti, s katerimi se skupina podjetij ukvarja (gradnja in vzdrževanje cest, proizvodnja mineralnih snovi in asfaltov ter čiščenje kanalizacij) in njeno srečevanje/soočanje z okoljsko zakonodajo. Opisala sem tudi primer inšpekcijskega pregleda.

1.1 Cilji in namen

Namen diplomskega dela je raziskati, v kolikšni meri podjetja upoštevajo zakonske predpise, s kakšnimi težavami se pri tem srečujejo in kakšne ukrepe izvajajo na področju upoštevanja okoljske zakonodaje in predpisov.

Cilj diplomskega dela je predstavitev okoljske zakonodaje, ki se uporablja v teoriji, in njena implementacija v praksi. Cilj je prav tako pregled zakonodaje v podjetjih in njihova stališča glede upoštevanja zakonodaje. Na koncu je cilj ugotoviti, s katerimi težavami se srečujejo podjetja in zakaj se pojavljajo težave glede upoštevanja zakonskih predpisov.

1.2 Hipoteze

Diplomsko delo temelji na naslednjih hipotezah:

HIPOTEZA 1: Številni zakonski predpisi se med sabo prepletajo, nemalokrat, ali pa vsaj do določene mere, pa tudi izključujejo.

HIPOTEZA 2: Podjetja kršijo okoljsko zakonodajo zaradi objektivnih okoliščin (okoliščine ne omogočajo doslednega izvrševanja določenih predpisov).

HIPOTEZA 3: Urejeno končno odlaganje nevarnih odpadkov v Sloveniji bi pomenilo strogo upoštevanje zakonodaje.

2 METODE DELA

V diplomskem delu je uporabljena opisna metoda, s pomočjo katere sem pregledala obstoječo zakonodajo, ki je predpisana na področju varstva okolja v Sloveniji. Na ta način sem dobila vpogled v zakonodajo, ki se uporablja v teoriji. S pomočjo eksperimentalne metode sem, z namenom ugotavljanja uresničitve zakonodaje v praksi, izvedla intervju z več različnimi podjetji, ki zaradi varstva osebnih podatkov niso želela biti imenovana. Dobljene odgovore sem kvalitativno analizirala in jih med seboj primerjala. Pri tem sem uporabila primerjalno metodo, s katero sem ugotavljala razlike in podobnosti. Na primeru dobre prakse sem izpostavila skupino VOC, in sicer podjetje VOC Celje, d. o. o. Predstavila sem primer inšpekcijskega pregleda v podjetju in pregled zakonodaje, ki jo morajo upoštevati. Na koncu sem s pomočjo primerjalne metode hipoteze diplomskega dela potrdila oziroma ovrgla.

3 OKOLJE IN PROSTOR

3.1 Okolje

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika ima beseda okolje več različnih pomenov. V prvem pomenu je zapisano, da je okolje stvarni svet, ki nas obdaja z nekimi značilnostmi. Lahko govorimo o družbenem okolju, kmečkem okolju ali celo o psihološkem okolju. V tem primeru govorimo o naravnem okolju, v katerem živimo (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2021).

Okoljski segmenti so voda, tla in zrak ter področja nastajanja odpadkov, hrupa, elektromagnetnega sevanja, svetlobnega onesnaževanja idr.

Okolje je živi svet, ki nas obdaja. Zaradi različnih dejavnosti, ki jih ljudje izvajamo, imamo na ta področja vpliv, zato se povezujemo z varstvom okolja. S tem vključimo tudi trajnostno rabo naravnih virov, zmanjšanje rabe energije in spodbujanje k večji uporabi obnovljivih virov energije. Kadar so že prisotni vplivi, moramo razmišljati o odpravljanju posledic obremenjevanja okolja, o izboljšanju porušenega naravnega ravnovesja in ponovnem vzpostavljanju njegovih regeneracijskih sposobnosti. Govorimo tudi o povečevanju snovne učinkovitosti proizvodnje in o potrošnji ter opuščanju in nadomeščanju uporabe nevarnih snovi (Zakon o varstvu okolja, 2004).

V nadaljevanju so predstavljena temeljna načela varstva okolja, ki so zapisana v Zakonu o varstvu okolja (Zakon o varstvu okolja, 2004), ta so:

1. Načelo trajnostnega razvoja

Načelo trajnostnega razvoja vključuje okoljske, gospodarske in socialne vidike. To pomeni, da moramo zagotoviti gospodarski in družbeni razvoj z vključevanjem varovanja okolja. Država, posameznik ali lokalna skupnost mora pri sprejemanju odločitev, kot so načrtovanja, strategije, politika, plani in programi, upoštevati materialne zaloge dobrin, ki so nam na voljo tudi za prihodnje generacije.

2. Načelo celovitosti

Načelo celovitosti pomeni, da moramo pri sprejemanju pravnih aktov in drugih strategij ter programov gledati na okolje kot celoto, pri tem pa moramo paziti, da dosegamo cilje varstva okolja, pri čemer ne smemo vplivati na okolje. Kot merilo moramo upoštevati človekovo zdravje in počutje, varstvo pred okoljskimi nesrečami ter počutje drugih organizmov.

3. Načelo sodelovanja

Tretje načelo pomeni, da mora država ali občina spodbujati vse izvajalce javnih služb varstva okolja, pristojne osebe za varstvo okolja in javnost k sodelovanju pri sprejemanju strategij, politik, programov, načrtov in splošnih pravnih aktov ter pri reševanju globalnih in meddržavnih težav na področju varstva okolja.

4. Načelo preventive

Zajema ukrepe varstva okolja, v katere vključujemo mejne vrednosti, standarde kakovosti okolja in pravila ravnanja. Vsak poseg v okolje pa mora biti načrtovan tako, da je obremenitev na okolje čim manjša.

5. Načelo previdnosti

Načelo previdnosti pomeni, da kadar nimamo znanstvenih dokazov, da bo neko ravnanje res preprečilo negativne učinke na okolje, obstaja pa velika verjetnost, da jih bo preprečilo, ravnamo previdnostno. Peto načelo prav tako vključuje uvajanje novih tehnologij. Ta morajo biti dobro zasnovana in preverjena. Njihovo uvajanje ne sme obremeniti okolja.

6. Načelo odgovornosti povzročitelja

Tisti, ki je povzročil prekomerno obremenitev okolja, je odgovoren za odpravo in sanacijo onesnaževanja.

7. Načelo plačila za obremenjevanje

Tisti, ki je odgovoren za onesnaženost okolja – povzročitelj, mora kriti vse stroške preprečevanja, zmanjševanja onesnaževanja in sanacije – poleg nadaljnjih sanacijskih ukrepov, ki se bodo izvedla na tistem območju.

8. Načelo subsidiarnega ukrepanja

Pomeni, da država krije stroške sanacije v primeru, če ni mogoče najti povzročitelja oz. so za to krivi drugi dejavniki.

9. Načelo spodbujanja

Temelji na spodbujanju ljudi pri preprečevanju in zmanjšanju obremenjevanja okolja. Prav tako temelji na izobraževanju in podajanju mnenja o posegih v okolje.

10. Načelo javnosti

Pomeni, da so vsi podatki na področju okolja javni in da ima do teh informacij vsakdo pravico dostopati. Načelo javnosti je tesno povezano z načeli sodelovanja, preventive in previdnosti.

11. Načelo varstva pravic

Načelo varstva pravic temelji predvsem na pravici do zdravega življenjskega okolja, ki jo imamo kot posamezniki. To pomeni, da tisti, kateremu je kršena pravica do zdravega življenjskega okolja oz. bi lahko bila kršena s posegom v okolje, lahko zahteva, da povzročitelj onesnaževanja ustavi poseg v okolje.

12. Načelo dopustnosti posegov v okolje

Poseg v okolje je dopusten le, če ne povzroča čezmerne obremenitve.

13. Načelo ekološke funkcije lastnine

V primeru, da imamo lastninske pravice pri rabi naravnih dobrin, je potrebno upoštevati ohranjanje in izboljšanje kakovosti okolja, ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. To pomeni, da lahko zakonodaja določa lastniku, kako mora ravnati z naravnimi dobrinami.

3.2. Prostor

Beseda prostor je zelo obsežen pojem, poimenuje nekaj neskončnega in neomejenega.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika ima veliko različnih pomenov: prostor je nekaj, kar nas obdaja, v katerem opravljamo različne aktivnosti, se gibamo in živimo. Govorimo lahko o notranjih/zunanjih prostorih stavb, predmetov, okolice, narave idr. Določen prostor imajo vsa živa bitja, ki živijo v enakih življenjskih pogojih (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2021).

Urejanje prostora pomeni trajnostni prostorski razvoj, usklajevanje in upravljanje njegovih družbenih in okoljskih ter ekonomskih vidikov. Namen urejanja prostora je varovanje prostora, celoviti nadzor nad izvajanjem posegov in uveljavljanjem prostorskih aktov, zagotavljanje kakovostnejšega življenja, nadzor nad družbo in gospodarsko javno infrastrukturo, zajema razvoj naselij, širjenje mest, kakovost krajine in povezanost, racionalno rabo prostora, trajnostni razvoj prostora, varstvo okolja, ohranjanje narave, varovanje kulturne dediščine, varovanje kmetijskih zemljišč ter drugih kakovosti prostora (Zakon o urejanju prostora, 2017).

Cilj urejanja prostora mora stremeti k razvoju potreb po urejanju okolja; to pomeni, da moramo na vseh ravneh oblikovati in prikazovati stanje prostora in strokovno utemeljiti potrebe po spreminjanju prostora. To dosegamo s prostorskim načrtovanjem in z ureditvenimi procesi na državni, občinski in posameznikovi ravni.

V drugem poglavju Zakona o urejanju prostora (Zakon o urejanju prostora, 2017) je zapisanih sedem načel, ki se razvrščajo od 6. člena do 12. člena, ta so:

1. Načelo trajnostnega prostorskega razvoja

Trajnostni prostorski razvoj pomeni, da z urejanjem prostora, upoštevanjem ciljev urejanja prostora in s spremljanjem stanja prostora spodbujamo varovanje prostora za sedanje in kasnejše generacije. S tem zagotavljamo racionalno in učinkovito rabo zemljišč in objektov.

2. Načelo identitete prostora

Pomeni, da pri urejanju prostora upoštevamo zgodovinske, družbene, gospodarske in druge pogoje razvoja, ki določajo identiteto prostora.

3. Načelo usmerjanja poselitve

Tretje načelo temelji na racionalni poselitvi prostora, kar pomeni, da površine razvrstimo po namembnosti, ki je primerna za tisti prostor, in poselitev usmerimo na tiste površine, da se zagotovi racionalna raba prostora, pogoji za kakovostno in zdravo življenjsko okolje ter se upošteva identiteta prostora.

4. Načelo usklajevanja interesov

Načelo usklajevanja interesov govori o tem, da je potrebno skrbno pretehtati in medsebojno usklajevati interese v prostoru. Pri tem moramo dosegati trajnostni prostorski razvoj glede na razpoložljivost in kakovost prostorskih zmogljivosti, pri čemer se upošteva obstoječa kakovost naravnih in ustvarjenih sestavin ter omogoči ustvarjanje novih. Usklajevanje poteka s sodelovanjem udeležencev, z javnim interesom, državo in občinami ter dovoljenim zasebnim interesom.

5. Načelo strokovnosti

Vse odločitve o urejanju prostora morajo temeljiti na strokovnih standardih, analizah in dognanjih s tega področja.

6. Načelo sodelovanja javnosti

Pri sprejemanju pravnih aktov in drugih zadev na področju urejanja prostora mora pristojni organ zagotoviti sodelovanje javnosti. Vsi imajo pravico do vpogleda v prostorske akte in vso dokumentacijo, povezano z njihovo pripravo. Pristojni organ mora prav tako pravočasno obveščati javnost o postopkih priprave in spremembe prostorskih aktov, saj ima vsakdo pravico podajati predloge in pripombe na prostorske akte.

7. Načelo ekonomičnosti postopka

Postopki, predlogi, odločitve in pobude morajo potekati s čim manjšimi stroški in brez podvajanja faz.

3.3 Povezava med okoljem in prostorom

Okolje in prostor sta dva različna pojma. Ko govorimo o okolju, govorimo o živem svetu, ki nas obdaja. O okolju govorimo tudi takrat, kadar nanj vplivamo oziroma ga z različnimi dejavnostmi obremenjujemo. Največkrat zajema okolje ohranjanje narave, varstvo okolja, zaščito rastlin in živali oziroma vse, kar je povezano z naravo.

Prostor pa zajema več področij, in sicer urejanje in umestitev objektov v prostor, ohranjanje prostora za kasnejše generacije, racionalno rabo prostora idr.

Kljub razlikam v pojmovanju prostora in okolja pa lahko med njima opazimo tudi precej podobnosti oziroma njuno prepletanje.

Načelo trajnostnega razvoja je zajeto pri obeh: pri okolju kot o ohranjanju narave in okolja, pri prostoru pa kot racionalna raba prostora.

Načelo sodelovanja je prav tako predstavljeno v obeh zakonih. V Zakonu o urejanju prostora je dodano 4. Načelo usklajevanja interesov, pri katerem prihaja do konflikta interesov. Podjetniki bi radi imeli možnost v nekem prostoru graditi predelovalne obrate, medtem ko bi okoljevarstveniki radi ta prostor ohranili zaradi raznolike biodiverzitete.

4 OKOLJSKA IN PROSTORSKA ZAKONODAJA

4.1 Okoljska zakonodaja EU

Slovenija je leta 2004 postala del Evropske unije (v nadaljevanju EU) in se s tem zavezala k spoštovanju in sprejemanju Evropske zakonodaje v slovenski pravni red. Slovenija je del svojih suverenih pravic prenesla na EU in v temeljnih dokumentih EU je določeno, katera so ta področja, kjer so bile suverene pravice prenešene na EU. Imamo področja, kjer ima EU izključno pristojnost, kjer si EU deli pristojnost z državam članicam, in še nekaj področij, kjer ima EU podporno vlogo. Na ostalih področjih so države članice ohranile suverenost.

EU-zakonodajo delimo na primarno in sekundarno. Primarno sestavljajo Pogodba o EU, Pogodba o delovanju EU in Listina o človekovih pravicah. Prvi dve vsebujeta tudi določbe vezane na okolje.

Po 4. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju PDEU) je okolje v deljeni pristojnosti držav članic, kar pomeni, da EU določa pravila varovanja okolja, države članice pa se morajo po teh pravilih ravnati. Natančneje pa to urejata 191. in 192. člen PDEU, ki tudi pove, da je urejanje prostora v pristojnosti držav članic. Samo v primeru, da EU ni sprejela pravil, jih lahko sprejmejo države članice same. Ta pravila, ki jih EU sprejme, imenujemo sekundarna zakonodaja, ki pa jo delimo na uredbe, ki so neposredno uporabljive v slovenski zakonodaji, to pomeni, da jih mi samo prevedemo, in direktive, kjer EU določi minimalni standard, ki ga morajo države članice doseči z lastno nacionalno zakonodajo. To pomeni, da države članice same določijo svojo zakonodajo (ne samo prevedejo), paziti pa morajo, da s tem dosežejo standarde, ki jih je določila EU (Pogodba o delovanju Evropske unije, 2012).

4.2 Nacionalna zakonodaja

4.2.1 Ustava

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a) je najvišji pravni akt. Z njo morajo biti usklajeni tudi vsi drugi pravni akti, ki sestavljajo pravni red države (zakoni, uredbe, pravilniki, odredbe, odloki itd.).

Zakon je splošni pravni akt z drugo najvišjo veljavo, kar pomeni, da morajo biti vsi ostali pravni akti v skladu z zakonom (v pravnem redu Republike Slovenije mu je po hierarhiji splošnih pravnih aktov nadrejena Ustava kot najvišji splošni pravni akt). V Republiki Sloveniji zakon sprejme Državni zbor Republike Slovenije, razglasi pa predsednik republike. Objavljen je v Uradnem listu Republike Slovenije.

Podzakonski akt je pravni akt z nižjo stopnjo veljave od zakona. Sprejet in izvajan mora biti v skladu s postopkom, ki ga postavi zakon (postopkovna zakonitost) in njegova vsebina mora biti v skladu z zakonom (Strban in Bubnov-Škoberne, 2001).

Podzakonski akt sprejme državni organ, organ lokalne skupnosti ali nosilec javnega pooblastila (Strban in Bubnov-Škoberne, 2001).

Ustava Republike Slovenije v drugem odstavku 72. člena izrecno nalaga državi dolžnost, da skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen mora zakon določiti pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti.

4.2.2 Zakon o varstvu okolja

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06, 49/06, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 158/20) je krovni zakon na področju okolja. Zajema vse segmente varovanja okolja. Zakon o varstvu okolja določa vse temeljne pogoje za trajnostni razvoj in temeljna načela varstva okolja. Ureja tudi ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja (Zakon o varstvu okolja, 2004).

Pomemben temelj pri varstvu okolja je ozaveščanje h kakovostnejšemu družbenemu razvoju, ki doprinese boljše dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in ohranjanje biotske raznovrstnosti (Zakon o varstvu okolja, 2004).

4.2.3 Zakon o urejanju prostora

Zakonu o urejanju prostora določa cilje, načela in pravila urejanja prostora za vse, ki posegajo v prostor. Temelji na postopkih priprave, sprejetja in dovoljenja za izvedbo določenih posegov.

Zakon o urejanju prostora temelji na doseganju upoštevanja ravnanja prostorskega razvoja trajnostno. To pomeni, da zajema celovito obravnavo družbenih, okoljskih in ekonomskih vidikov, kar zajema trajnostni razvoj, in pri tem umešča racionalno rabo prostora in ohranjanje prostorske zmogljivosti. Cilj urejanja prostora je, da se prostor varuje kot omejeno dobro, ki zagotavlja kakovostne življenjske razmere in zdravo življenjsko okolje. Poleg tega, da zakon obravnava okoljske vidike, so v zakonu poudarjeni tudi urban razvoj mest, policentričen razvoj naselij in ohranjanje značilnosti prostora. Pri tem je zelo pomembno, da se varuje in ohranja pestrost in prepoznavnost določene krajine. Zakon o urejanju prostora določa pravno podlago za pripravo in izvajanje prostorskih aktov na državni in lokalni ravni. Prostorsko načrtovanje obsega večfunkcijske razmestitve različnih dejavnosti v prostoru in dovoljevanje prostorskih ureditev (Zakon o urejanju prostora, 2017).

Z vidika prostorskega načrtovanja Zakon o urejanju prostora ureja tudi varstvo okolja, ohranjanje narave, varovanje kulturne dediščine, varovanje kmetijskih zemljišč in drugih kakovosti prostora, ki obsegajo okolje. Prispeva tudi k prilagajanju zaradi podnebnih sprememb ter zmanjševanju in preprečevanju naravnih ali drugih nesreč (Zakon o urejanju prostora, 2017).

4.3 Vloga posameznih akterjev v odnosu do okoljske zakonodaje

4.3.1 Zakonodajalec

V Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) je najvišji zakonodajni organ **Državni zbor Republike Slovenije**.

Državni zbor RS je sestavljen iz ministrstev, ki so ločena po področjih (npr. Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za okolje in prostor idr.), in vlade. Državni zbor RS zakone sprejema po zakonodajnem postopku, ki zajema več faz. V začetni fazi mora zakon predlagati vlada, poslanec ali državni svet.

V prvi obravnavi se v splošni razpravi seznanijo z vsebino predlaganega zakona. V drugo obravnavo se vključi razprava in glasovanje o členih ali delih predloga zakona. Lahko se dogovorijo o spremembi ali dopolnitvi zakona. Zadnja faza pa je namenjena glasovanju o predlogu zakona v celoti. Zakonodajni postopek urejata Ustava RS in Poslovnik Državnega zbora RS (Republika Slovenija, Državni zbor, zakonodajni postopek).

Državni zbor RS je v oceni stanja ugotovil, da je v državi velika težava v normiranosti. Predpisi, ki so pravna podlaga, se pripravljajo s časovnimi pritiski, poleg tega pa se neprestano spreminjajo. Nepreglednost in nestabilnost pravnega reda pa povzročata težave pri izvajanju (Vrbica in Videtič, 2010).

Na področju varovanja okolja imamo v RS predpisano zakonodajo, ki je zelo obsežna. Zakonodaja je razdeljena na zakone, uredbe, odloke, pravilnike in odredbe, in sicer za vsako področje posebej.

4.3.2 Podjetja

Gospodarske dejavnosti, posamezniki in različne družbe s svojim delovanjem pozitivno ali negativno vplivajo na okolje. Vplivajo na različna področja, zato je poznavanje zakonodaje obvezno. Ni pa pomembno samo poznavanje, ampak tudi ravnanje po zakonodaji, saj so v nasprotnem primeru podjetja v prekršku.

Na eni strani imamo problematiko onesnaževanje okolja, ki zahteva različno zakonodajo, na drugi pa so posamezniki, družbe in podjetja, ki pa morajo zakonodajo razumeti in jo tudi upoštevati. Upoštevanje vseh členov in pravil, ki so zbrani v različnih zakonih, pa mnogim povzroča velike težave. Okoljska zakonodaja je zapletena in podrobna, za nadaljnje razumevanje in uresničevanje pravnih sredstev je potrebno pravno znanje in podrobno poznavanje prava okolja (Vrbica in Videtič, 2010).

4.3.3 Inšpekcija

Velik pomen pri spoštovanju zakonov in predpisov imajo inšpekcijske službe.

Inšpekcijski nadzor je nadzor nad izvajanjem dejavnosti – z upoštevanjem in spoštovanjem zakonodaje, ki je za to dejavnost predpisana. Inšpekcijski nadzor ureja **Zakon o inšpekcijskem postopku**, Uradni list RS, št. 43/07, 40/14 (Poročilo o delu za leto 2017, 2018, 2019).

V Sloveniji imamo Inšpektorat RS za okolje in prostor, ki deluje kot organ Ministrstva za okolje in prostor in je bil ustanovljen v sestavi z ministrstvom, in sicer z Uredbo o spremembah ter dopolnitvah Uredbe o organih (Poročilo o delu za leto 2017, 2018, 2019).

Inšpekcija za okolje in prostor izvaja inšpekcijski nadzor na področju okolja in prostora, predvsem zaradi prepletanja zakonodaje med okoljem in prostorom. Na področju varstva okolja največ nadzorov izvedejo na področju ravnanja z odpadki, industrijskega onesnaževanja in področja varovanja voda ter njenega gospodarjenja idr. (Poročilo o delu za leto 2017, 2018, 2019).

Na področju urejanja prostora pa pregledi temeljijo predvsem na pregledih dokumentacije za izvedbo določenih posegov.

Inšpektorat za okolje in prostor v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor vsako leto izda t. i. Poročilo o delu. V tem poročilu opišejo inšpekcijske nadzore, ki so jih opravili v preteklem letu, ob tem izrazijo svoje mnenje o kršitvah in opozorijo na težave pri neupoštevanju zakonodaje, ki jih imajo podjetja. Predstavijo tudi statistiko pregledov in predlagajo izboljšave na podlagi upoštevanja zakonodaje in morebitne njene spremembe (Poročilo o delu za leto 2017, 2018, 2019).

V nadaljevanju diplomskega dela so predstavljeni podatki, pridobljeni iz poročil za leto 2017, 2018 in 2019.

4.3.4 Javnost

V Zakonu o varstvu okolja in Zakonu o urejanju prostora posamezni člani navajajo, da je v procesu sprejemanja aktov, zakonov, predpisov idr. omogočeno sodelovanje javnosti. Tega načela se držijo tudi drugi zakoni na področju varstva okolja.

Mednarodne pogodbe sprejemajo države, jih nato podpišejo in na koncu ratificirajo. Ko država ratificira mednarodno pogodbo, zanjo ta mednarodna pogodba začne veljati. Seveda ob predpogoju, da je to pogodbo prej ratificiralo zadostno število držav, da je pogodba lahko začela veljati. Mednarodni akti, ki jih ratificira država, jo zavezujejo. Eden izmed najpomembnejših mednarodnopravnih aktov v RS na področju okolja je Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (v nadaljevanju Aarhuska konvencija). Sprejeta je bila 25. 6. 1998 v mestu Aarhus na Danskem, Slovenija pa jo je ratificirala 7. 6. 2004 (Zakon o ratifikaciji Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, 2004).

Ta konvencija je ena najpomembnejših dokumentov na področju sodelovanja javnosti v postopkih odločanja o okoljskih zadevah, ker omogoča demokratično odločanje o posegih v okolje (Marega in Kos 2002, str. 9-10).

Aarhuska konvencija določa, da morajo biti zakoni in predpisi v skladu s splošnimi načeli mednarodnega prava in pogodbami. Konvencija določa tri sklope pravic državljanov na področju varstva okolja, in sicer dostop do okoljskih podatkov, udeležbo javnosti pri odločanju v okoljskih zadevah in dostop do pravnega varstva v primeru kršitve teh pravic. V Sloveniji smo najuspešnejši na področju pridobivanja informacij, tretji steber pa pri nas še ni v obtoku. Zakon o varstvu okolja določa, da so okoljski podatki javni in jih lahko pridobi vsak, ki ima interes, razen v primerih, ki jih določa zakon. Okoljske podatke morajo dati na voljo državni organi, organi občin, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. Od gospodarskih družb lahko zahtevamo okoljske podatke le, če izvajajo določene javne službe ali imajo javna pooblastila.

4.3.5 Drugi akterji

4.3.5.1 Nevladne organizacije

Nevladne organizacije so organizacije, ki neodvisno od države delujejo na različnih področjih. So neprofitne, nepridobitne, prostovoljne, neodvisne od drugih subjektov in niso organizirane kot politična stranka, cerkev idr. (Zakon o nevladnih organizacijah, 2018).

Zakon, ki opredeljuje nevladno organizacijo, je Zakon o nevladnih organizacijah (Uradni list RS, št. 21/18). Ta določa pogoje, pravice in obveznosti nevladnih organizacij (Zakon o nevladnih organizacijah, 2018).

Nevladne organizacije in civilne iniciative, ki so zelo aktivne na področju varstva okolja, navadno nimajo pravnega znanja, v veliko pomoč so jim strokovnjaki oz. pravniki, predvsem pri pridobivanju informacij, katera pravna sredstva lahko v kakšnem primeru uporabijo oz. kdaj in kako se lahko pritožijo ali vstopijo v zahtevek. Pri tem Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04, 23/08, in 19/15) v 10. členu določa, da so nevladne organizacije, ki delujejo neprofitno in v javnem interesu ter so vpisane v ustrezen register, upravičene do brezplačne pravne pomoči (Zakon o brezplačni pravni pomoči, 2001).

Vse pravne argumente pa morajo nevladne organizacije in civilne iniciative pripraviti, večinoma s pomočjo pravnikov, ki jih treba plačati, kar pa je povezano s stroški, ki jih nevladne organizacije in civilne iniciative nimajo (Vrbica in Videtič, 2010).

4.3.5.2 Varuh človekovih pravic

Na področju varstva okolja je varuh človekovih pravic precej aktiven. Opozarja predvsem na določene sistemske težave, ki se nanašajo na okolje. Vsakdo, ki meni, da so mu bile kršene človekove pravice, se lahko popolnoma neformalno in brezplačno napoti k varuhu človekovih pravic (Republika Slovenija, varuh človekovih pravic).

V primeru, da zaznamo onesnaževanje okolja, slednje najprej prijavimo na Inšpektorat RS za okolje in prostor (glej Sliko 1). Če se na postopek odzovejo takoj, potem to pomeni, da je bilo ob prijavi navedenih dovolj podatkov in dokazov o resnem onesnaževanju okolja. Prijava je lahko anonimna. Če pa odgovora ni v razumnem roku, imamo dve možnosti: ali se obrnemo na varuha človekovih pravic ali pa na Ministrstvo za javno upravo (Direktorat za e-upravo in upravne procese, Sektor za upravno inšpekcijo). Če se inšpektor ne odzove na prijavo oz. ne sprejme potrebnih ukrepov pri pregledu, se to šteje za hudo kršitev obveznosti iz delovnega razmerja; prav tako velja, če ne poda prijave oz. ne obvesti pristojnih organov o kršitvi zakonodaje (Zakon o varstvu okolja, 2004).

Slika 1: Shematski prikaz ravnanja ob onesnaževanju okolja

(Vir: Lasten)

5 PROBLEMATIKA UPOŠTEVANJA ZAKONODAJE – RAZKORAK MED TEORIJO IN PRAKSO

5.1 Podjetja in okoljska ter prostorska zakonodaja

5.1.1 Zakon o varstvu okolja in Zakon o urejanju prostora

Nameni in cilji, zapisani v Zakonu o urejanju prostora in Zakonu o varstvu okolja, se prepletajo. V Zakonu o urejanju prostora in Zakonu o varstvu okolja so zapisana določila, ki so nam v pomoč pri gradnji in urejanju prostora na pravni ravni, poleg tega je določeno, da mora biti poseg v prostor skladen z varstvom okolja in narave ter ne sme biti škodljiv za človekovo zdravje. Zakona zagotavljata skrb za ohranjanje narave, okolja oz. prostora, v katerem živimo.

Pred izvedbo nameravanega posega v okolje, ki lahko pomembno vpliva na okolje, je treba izvesti **presojo vplivov na okolje** (v nadaljevanju PVO) in pridobiti **okoljevarstveno soglasje**. Za določene vrste posegov v okolje je lahko PVO obvezna. V postopku PVO se ugotovijo dolgoročni, kratkoročni, posredni in neposredni vplivi nameravanega posega na človeka, tla, vodo, zrak idr. (GOV.SI, Pridobitev okoljevarstvenega soglasja).

»Nosilec nameravanega posega lahko pred začetkom postopka presoje vplivov na okolje ministrstvo zaprosi za informacijo o obsegu in vsebini poročila o vplivih izvedbe in obratovanja nameravanega posega na okolje (Predhodna informacija).« (GOV.SI, Pridobitev okoljevarstvenega soglasja).

»Določene so tudi vrste posegov, za katere bo moral nosilec nameravanega posega v okolje od ministrstva zahtevati, da v **predhodnem postopku** ugotovi, ali je za nameravani poseg v okolje treba izvesti presojo vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno soglasje. Izvede se za posege v okolje, pri katerih se zaradi značilnosti nameravanega posega ali njihove lokacije lahko pričakujejo pomembni vplivi na okolje.« (GOV.SI, Pridobitev okoljevarstvenega soglasja).

PVO in izdajo okoljevarstvenega soglasja za posege v okolje, ki niso gradnja in ne potrebujejo gradbenega dovoljenja ureja Zakon o varstvu okolja. Posege v okolje, za katere je potrebno gradbeno dovoljenje, ureja Gradbeni zakon. Posege, pri katerih je zaradi njihove velikosti, obsega, lokacije idr. presoja vplivov obvezna, pa določa Uredba o vrstah posegov v okolje (GOV.SI, Pridobitev okoljevarstvenega soglasja).

V skladu z Zakonom o varstvu okolja je treba za obratovanje naprave ali za vsako večjo spremembo v obratovanju pridobiti **okoljevarstveno dovoljenje**, če se v njej izvaja dejavnost, ki povzroča emisije v zrak, vode ali tla in so zanjo predpisane mejne vrednosti emisij. **Mejne vrednosti emisij** pri opravljanju dejavnosti in pri običajnih pogojih obratovanja naprave ne smejo biti presežene. Vlada RS določi mejne vrednosti emisij, torej mejo, ki je ne smemo prekoračiti. Meje so izračunane in preverjene do mere, da je obremenjevanje okolja minimalno (Zakon o varstvu okolja, 2004).

5.1.2 Gradbeni zakon

Gradbeno dovoljenje za objekte z vplivi na okolje – integralni postopek

Novembra 2017 je bil sprejet nov Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr. in 65/20) v nadaljevanju: GZ, ki se je začel uporabljati 1. junija 2018 (Gradbeni zakon, 2017).

Integralni postopek se uporabi za izdajo gradbenega dovoljenja, ki je predviden za t. i. objekte z vplivi na okolje, ki so določeni v Uredbi o posegih v okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17 in 105/20), za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje in potrebujejo tudi gradbeno dovoljenje (Gradbeni zakon, 2017).

Do 1. 6. 2018 je področje presoj vplivov na okolje v celoti urejal Zakon o varstvu okolja (ZVO-1), ki je določal, da se za objekte, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, najprej pridobi okoljevarstveno soglasje (OVS), ki je pogoj za izdajo gradbenega dovoljenja (GD). Uspešno zaključena presoja vplivov na okolje je imela za rezultat odločbo o okoljevarstvenem soglasju (Zakon o varstvu okolja, 2004).

Integralni postopek je z vidika vsebinske in časovne racionalizacije zagotovo pozitiven, saj dobi investitor namesto dveh odločitev (OVS, GD) le eno, v kateri ima združene vse zahteve in vključuje nosilce urejanje prostora. Upravni organ za gradbene zadeve je pristojen Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) in Direktoratu za prostor. Agencija RS za okolje ostaja le kot obvezni mnenjedajalec (Gradbeni zakon, 2017).

5.2 Problematika po področjih

V nadaljevanju diplomskega dela predstavljena posamezna področja, tako iz vidika države, podjetja in inšpekcije.

5.2.1 Emisije snovi v zrak

V Sloveniji v okviru Agencije RS za okolje (v nadaljevanju ARSO) področje zraka ureja Sektor za kakovost zraka. Ta izvaja upravne postopke, ki jih predpisuje zakonodaja, spremlja emisije snovi v zrak in poroča o emisijah ter implementira evropsko zakonodajo na področju zraka v slovenski pravni red (ARSO, onesnaževanje zraka).

Sektor za kakovost zraka zajema informacije na področju (ARSO, onesnaževanje zraka):

- pridobivanja okoljevarstvenih dovoljenj za naprave, ki s svojim delovanjem vplivajo na zrak,
- načrtovanja zmanjšanja emisij snovi v zrak, vodenja evidenc za naprave HOS (hlapne organske snovi) in HHOS (halogenirane hlapne organske snovi),
- nudenja obratovalnih monitoringov,
- pridobitev dovoljenj za izpuščanje toplogrednih plinov,
- okoljskih dajatev za gorljive organske snovi zaradi emisije CO₂,
- snovi, ki tanjšajo ozonski plašč (fluoriranih toplogrednih plinov),
- goriv za pogon motornih vozil,
- poročil o evidencah onesnaženosti zraka in toplogrednih plinov na nacionalni ravni.

Kakovost zraka se je v Evropi po letu 1970 zelo izboljšala. Junija 2008 so sprejeli Direktivo o kakovosti zunanjega zraka, ki večinoma zajema vso zakonodajo. Nanaša se na glavne vire onesnaževanja, kot so promet, energetika in industrija. EU je na področju kakovosti zraka leta 2013 določila cilj, da morajo do leta 2020 države članice v celoti spoštovati vsa pravila na področju kakovosti zraka, prav tako je določila dolgoročne cilje, ki so v načrtu izvedljivosti do leta 2030, s temi cilji so uvedli program »Čisti zrak za Evropo« (Onesnaževanje zraka in obremenjenost s hrupom).

Za uresničitev teh ciljev je najpomembnejša Direktiva o nacionalnih zgornjih mejah EU 2016/2284, ki določa strožje mejne vrednosti emisij za glavna onesnaževala (žveplov dioksid, dušikove okside idr.). »EU ima tri različne pravne mehanizme za upravljanje onesnaževanja zraka: določa splošne standarde kakovosti zraka za koncentracije onesnaževal v zunanjem zraku, določa nacionalne mejne vrednosti skupnih emisij onesnaževal in oblikuje zakonodajo za posamezne vire onesnaževanja (npr. nadzor nad industrijskimi emisijami)« (Onesnaževanje zraka in obremenjenost s hrupom).

V Sloveniji je Ministrstvo za zdravje pripravilo Akcijski načrt za izvajanje strategije RS za zdravje otrok, s ciljem izboljšanja zdravja zaradi onesnaženega okolja v obdobju 2012–2020. Potrdila ga je Vlada RS. V načrtu so zapisane naloge in aktivnosti resorjev in deležnikov, ki lahko pripomorejo k zmanjšanju pomembnih javnozdravstvenih težav otrok in mladostnikov (Kukec idr., 2016).

V nadaljevanju je naštetih najpomembnejša zakonodaja v RS na področju kakovosti zraka:

- Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18),
- Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09 in 50/13),
- Pravilnik o prvih meritvah in obratovnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08),
- Uredba o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11).

5.2.1.1 Podjetja

Za potrebe raziskave, predstavljene v diplomskem delu, sem se povezala z večjim podjetjem v Sloveniji, ki ima na področju onesnaževanja zraka največ emisij. Zaradi tega mora posledično upoštevati tudi kar nekaj predpisov, inšpekcijske službe v podjetju izvajajo pogost nadzor, srečuje se tudi s pritiski medijev. V pogovoru o težavah pri upoštevanju obsežne in prepletene zakonodaje so odgovorni/pristojni pojasnili, da se srečujejo z mnogimi težavami. V nadaljevanju so zapisana najpomembnejša.

Izpostavili so predvsem težavo pri prenašanju zakonodaje EU v slovenski pravni red. Pojasnili so, da v Sloveniji zakonodajalec eno direktivo razprši v več različnih uredb, mnogokrat celo napačno prevede in doda še množico svojih zahtev. Pri tem se včasih spremeni celo kontekst nekega EU-pravila. Nova zakonodaja je obsežna, tako da industrija niti v času javno objavljenih osnutkov nima dovolj časa v množici pravil iskati tisto, kar ji ne ustreza. Industrija EU-pravila v glavnem sprejema, nasprotuje pa nekaterim slabo preišljenim pravilom, ki jih naš zakonodajalec dodaja in s tem slabša konkurenčno sposobnost domačih podjetij. V večini primerov pa pripomb zakonodajalec tako ali drugače ne upošteva.

Glede mnenja o spremembah zakonodaje za dejavnost, ki jo opravljajo, pa so odgovorili, da EU-okoljske predpise sprejemajo v celoti, nad domačimi okoljskimi predpisi pa so zelo razočarani. Ocenjujejo, da v mnogih primerih niso namenjeni varovanju okolja, ampak varovanju delovnih mest tistih, ki jih pišejo. Sprašujejo se, zakaj ne prepisejo EU-predpisa tako, kot je zapisan. Menijo, da bi lahko zakonodajo poenostavili, a so prepričani, da to ni namen tistih, ki jo pišejo. Kritični so bili tudi do nacionalne okoljske zakonodaje, vendar so pojasnili, da jo upoštevajo in izpolnjujejo.

5.2.1.2 Nadzor (inšpekcija)

Na področju zraka inšpekcijski nadzor temelji predvsem na zagotavljanju izvedbe obratovalnega monitoringa, ki ga mora podjetje izvajati. Govorimo predvsem o dejavnostih, ki imajo emisije organskih snovi iz naprav, pri čemer uporabljajo organska topila (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Ugotovili so, da je upoštevanje zakonodaje na tem področju sorazmerno visoko, saj je resnejših primerov, ki bi lahko ogrožali zdravje in življenje ljudi ter živali in bi na okolje puščali večje posledice, zelo malo. V večini primerov izdajo opozorila. Nadzor se je izvajal celostno, kar pomeni, da so izvedli popolni nadzor vseh industrijskih zavezancev (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

V gradbenih podjetjih morajo na podlagi 9. člena Uredbe o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11) investitorji zagotoviti izdelavo elaborata preprečevanja in zmanjševanja emisije delcev iz gradbišča ter ga priložiti k projektu za izvedbo. Člen navaja, katere podatke mora elaborat vsebovati, na katere pomanjkljivosti moramo biti pozorni in katere so še dolžnosti investitorja. Inšpektorji so predvsem pozorni, ali pri samem delu investitorji upoštevajo ukrepe, ki so jih navedli za preprečevanje emisij snovi v zrak: npr.: prepovedano je prašno usedlino odstranjevati s pihanjem, prašne površine čistiti s stisnjenim zrakom ali čistiti na območju gradbišča s suhim pometanjem; prašne usedline je treba odstranjevati z vlažnim ali mokrim postopkom glede na stanje tehnike ali s sesalnim postopkom z uporabo primernega sesalnika za prah ali prašne usedline idr. Zelo pomembno je tudi, da vodijo obratovalni monitoring in da poskrbijo za vso dokumentacijo, ki je potrebna za izvajanje del za preprečevanje snovi v zrak.

5.2.2 Emisije snovi v površinske vode ali podzemne vode

Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP) je pristojno za področje upravljanja z vodami v Sloveniji. MOP lahko koncesijo dodeli tistim družbam, ki zahtevane kriterije in pogoje izpolnjujejo. Do leta 2015 je koncesijo dodeljevala Agencija za okolje in prostor, potem pa je bila ustanovljena Direkcija RS za vode (DRSV) (Hidrotehnik, organiziranost upravljanja z vodami v Sloveniji).

Njihova naloga je opravljanje strokovnih, upravnih in razvojnih nalog na področju voda, ki so v skladu s predpisi na državni ravni. Upravljanje z vodami pa je pokrito na državni, regionalni in lokalni ravni (Ministrstvo za okolje in prostor, DRSV).

Cilji Direkcije RS za vode (Ministrstvo za okolje in prostor, DRSV) so:

- izkoristiti vodno zmogljivost Slovenije kot razvojno priložnost,
- upoštevati vodno zmogljivost pri prostorskem načrtovanju,
- zmanjševati ogroženost življenj, zdravja in premoženja prebivalcev.

V Sloveniji imamo ustanovljen Sektor za kakovost voda, ki je sestavni del Urada za varstvo okolja in narave, ki je sestavni del Ministrstva za okolje. Sektor za vode se ukvarja predvsem s postopki, kot so (ARSO, vode):

- izdajanje okoljevarstvenih dovoljenj,
- izdaja odločb o obratovalnem monitoringu odpadnih voda,
- izdajanje pooblastil za izvajanje obratovalnih monitoringov,
- obdelovanje podatkov o emisijah snovi v vode,
- izdelovanje poročil, ki so namenjena javnosti in institucijam.

Najpomembnejša zakonodaja v RS na področju voda:

- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20),
- Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14 in 98/15).

5.2.2.1 Podjetja

V Sloveniji imamo velike težave z odlaganjem odvečnega blata iz komunalnih čistilnih naprav. Odpadno blato vozimo na Madžarsko, ki trenutno še to sprejema, vendar so se cene drastično povešale. Za raziskavo, predstavljeno v delu, sem vzpostavila stik s podjetjem, v katerem je njegova primarna dejavnost čiščenje komunalnih odpadnih voda. Odgovorni v podjetju so mi predstavili njihov postopek čiščenja odpadnih voda in problematiko, s katero se trenutno soočajo. Povzetek pogovora je predstavljen v nadaljevanju dela.

Pojasnili so, da je odpadno blato iz čistilnih naprav odpadek, ki nastane kot končni proizvod pri čiščenju komunalnih odpadnih voda. Sestavljen je iz 70 % trdnih snovi in približno 30 % vode. Do leta 2008 se je komunalno blato lahko odlagalo na odlagališča, od 2009 pa morajo odpadno blato odstraniti s postopki (sežig, sosežig idr.), saj lahko vsebuje nevarne snovi. Prva težava, s katero se srečujejo, je količina nastalega blata, ki se letno veča, saj se povečuje tudi število gospodinjstev, ki so priključene na javno kanalizacijo. Še večjo težavo pa jim predstavlja odlaganje in predelava blata. Več kot 50 % blata odvažajo na Madžarsko, pojasnili so, da Slovenija s tem izgublja snovne, energetske in finančne vire. V podjetju pravijo, da so se cene čiščenja odpadnih voda prav tako zvišale, in sicer kot posledica transporta in odlaganja blata v tujino. Prepričani so, da bi dolgoročno morala vsaka država zase poskrbeti za odpadke (odpadno blato), ker bodo cene tako visoke, da podjetja tega ne bodo zmogla. Pojasnili so, da je na področju zakonodaje odvajanje in čiščenje odpadnih voda dobro urejeno, vendar se ju v praksi ne izvaja. Za prihodnost so opozorili na evropsko direktivo, ki pravi, da bo po letu 2030 obvezen monosežig blata za vse komunalne čistilne naprave, ki so večje kot 50.000 PE, saj je le iz takšnega pepela možno reciklirati fosfor.

Ob koncu pogovora so izrazili tudi mnenje o nezakonitem odlaganju odpadnega blata, ki se v zadnjem času pojavlja v Sloveniji. Menijo, da je takšno dejanje neodgovorno, ga pa razumejo glede na trenutne nemogoče okoliščine na omenjenem področju. Podpirajo, da so inšpektorski nadzori poostreni, in so prepričani, da bo za popolno ureditev problematike v Sloveniji potrebno prilagoditi zakonodajo.

5.2.2.2 Nadzor (inšpekcija)

V okviru rednega nadzora se izvaja redni pregled nad obremenjevanjem okolja z industrijskimi odpadnimi vodami, in sicer na podlagi obvestila ARSO. Redni nadzor pomeni, da ARSO spremlja obratovanje industrij in tako preprečuje širjenja emisij v vode. Redno pregledujejo poročila o obratovalnem monitoringu, ki ga morajo voditi predvsem komunalne čistilne naprave in industrijske naprave (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Pri rednem spremljanju in nadzoru emisij inšpektorji opažajo, da se je trend kršitev zmanjšal. To pripisujejo uporabi boljših tehnologij, ki so okolju prijaznejše. V primeru, da uporabnik ne more zagotoviti zahtevanih parametrov, mora tehnologijo nadgraditi ali izpostaviti nov sistem. Pri slednjem govorimo o težavah, ki so predvsem povezane z zakonodajo, saj je ponovno potrebno pridobiti nova soglasja in dovoljenja, kar pa lahko traja tudi več let. Najaktualnejša problematika obravnavanega področja je trenutno povezana z rastlinskimi čistilnimi napravami za čiščenje komunalnih voda. Praviloma jih uporabljamo v manjših naseljih, pa vendar v spomladanskem času puščajo izredno neprijeten vonj, za kar inšpektorji pridobivajo prijave. Čistilna naprava je sicer v skladu z OVD, vendar obstaja sum na neustrezno čiščenje komunalne odpadne vode v zimskem in spomladanskem času (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Največ težav pa imajo inšpektorji z zavezanci, ki odpadno vodo izpuščajo v manjše vodotoke in tako presegajo vrednosti emisij. V tem primeru to ni pogojeno z uporabo tehnologije, ki jo pri obratovanju uporabljajo. Neizkoriščena je možnost določitve mešalnih con, ki je sicer po zakonodaji mogoča, vendar te v OVD običajno niso določene. Podjetja bi morala še pred izpustom dosegati okoljevarstvene standarde kakovosti, vendar je to običajno nemogoče. Takšnih primerov ni veliko, saj spremljanje standardov kakovosti na manjših vodotokih ni zagotovljeno (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Ne samo v Sloveniji tudi v Evropi je ozaveščenost o zbiranju in čiščenju komunalnih odpadnih voda zelo visoka. Večina prebivalstva je odpadno vodo zbiralo na terciarni ravni, manj kot 80 % prebivalstva pa je bilo priključenega na javni sistem čiščenja komunalne odpadne vode (Ministrstvo za okolje in prostor, Direkcija RS za vode).

Velika težava je v obstoječi infrastrukturi, ki zahteva vzdrževanje, pri tem pa ne sledijo več novim trendom (zdravila, mobilne kemikalije v odpadnih vodah), naprave, ki pa so za to primerne, pa so investicijsko drage.

5.2.3 Emisije snovi v tla

Raziskave v Sloveniji kažejo, da so tla večinoma neonesnažena, izstopajo le posamezna območja. Najbolj onesnažena so tla v Mežiški dolini, Celjski kotlini, na Jesenicah in v Idriji, predvsem zaradi težkih kovin – kadmija in svinca. Težavo imamo tudi s prekrivanjem z nepropustnimi materiali (na primer asfalti, betoni) in z utrjevanjem oziroma zbijanjem. S tem povzročamo trajno izgubo tal kot naravnega vira in izgubo ekosistemskih storitev, ki jih tla zagotavljajo (Ministrstvo za okolje in prostor, tla).

V EU še ni izpostavljena krovna zakonodaja na področju varovanja tal, tako to ureja vsaka država članica sama. V Sloveniji imamo okoljsko zakonodajo, ki vključuje varovanje tal, predvsem standarde kakovosti za nevarne snovi v tleh, odpadke in preprečevanje industrijskega onesnaževanja. Zakonodaja na področju tal se navezuje tudi na upravljanje vode, prostora in kmetijstva. Leta 2006 je bila razvita tematska strategija o varstvu tal, in sicer zagotavljanje trajnostne rabe tal ter zaščita njihovih funkcij, predvsem pa preprečevanje degradacije tal in spodbujanje k obnovi degradiranih tal (Ministrstvo za okolje in prostor, tla).

Do leta 2020 je EU imela načrtovan program "Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta", ki izpostavlja pomen zdravih tal. Do leta 2030 pa načrtujemo usmerjati aktivnosti v boju proti dezertifikaciji in za spodbujanje obnovitev degradiranih zemljišč in tal (Ministrstvo za okolje in prostor).

»Varstvo tal in trajnostno ravnanje z njimi zadnja leta pridobiva pomembno vlogo tudi v Organizaciji združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) v Globalnem partnerstvu za tla (Global Soil Partnership) in Evropskem partnerstvu za tla (European Soil Partnership).« (Ministrstvo za okolje in prostor, tla).

6. 12. 2017 je bilo ustanovljeno Slovensko partnerstvo za tla. To je prostovoljna organizacija, ki želi prispevati k trajnostnemu upravljanju in varovanju tal (Ministrstvo za okolje in prostor, tla). Slovensko partnerstvo za tla želi izboljšati zavedanje o pomenu tal in njihovega varovanja ter pomen predstaviti širši javnosti. Ustvariti želi civilno družbo, ki bo aktivna na področju tal in bo sodelovala pri pripravi zakonodaje. Želijo si povezovanja s strokovnjaki in krepiti sodelovanje za reševanje težav v povezavi s trajnostno rabo in z varovanjem tal v Sloveniji.

Najpomembnejša zakonodaja v RS na področju tal zajema:

- Uredbo o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11),
- Uredbo o mejnih, opozorilnih in kritičnih emisijskih vrednostnih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96 in 41/04 – ZVO-1),
- Uredbo o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19),
- Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal (Uradni list RS, št. 66/17 in 4/18).
- Pravilnik o monitoringu kakovosti tal (Uradni list RS, št. 68/19).

5.2.3.1 Podjetja

Na področju tal so predvsem gradbena podjetja izpostavila težavo odlaganja zemeljskega izkopa, ki ga ne morejo uporabiti na gradbiščih. Pri tem morajo upoštevati Uredbo o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11), ki je zahteve poostrila. Zemeljski izkop lahko uporabijo za druga gradbišča, težava je, da je v večini primerov zemlja tudi onesnažena. Zahteva se ocena kakovosti zemeljskih izkopov, kjer se opravi analiza in ocena kakovosti tal. Če so izkopi večje kapacitete in se opazi onesnaženost zemlje (odpadki ipd.), mora podjetje pridobiti tudi okoljevarstveno dovoljenje zaradi njegove ponovne uporabe. Vse to delodajalca obremeni, predvsem zaradi stroškov in dodatnega časa. Tudi zakonodaja je preobsežna.

5.2.3.2 Nadzor (inšpekcija)

Inšpektorji ugotavljajo, da pri ravnanju s tlemi prihaja do največjih težav pri ravnanju z izkopi, ki nastanejo pri gradnji. Ugotovili so, da investitorji ne poznajo predpisane zakonodaje, ki govori o ravnanju z gradbenimi odpadki – izkopi. Ko pridobivamo gradbeno dovoljenje, je del zahtevane dokumentacije tudi načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki, če govorimo o zemeljskem izkopu, ki je večji od 1000 m³. Pristojni, ki izdajajo gradbena dovoljenja, kot je Ministrstvo za okolje in prostor, na začetku ne pregledajo te dokumentacije, inšpektorji pa nato ugotovijo pomanjkljivosti, ki jih zahteva zakonodaja na področju ravnanja z gradbenimi odpadki, investitor pa z odpadkom ne ravna v skladu z načrtom. Investitorji mnogokrat že pred gradnjo objektov ne vedo, kje bodo začasno skladiščili gradbeni odpadek oz. na kakšen način ga bodo odstranili. Največkrat to težavo prenašajo na izvajalce del, kar pa ni njihova dolžnost, razen če investitor pooblasti izvajalca del za celotno gradbišče in tako odpadke oddaja v njegovem imenu (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Pogosto se težave pojavljajo tudi pri odlaganju gradbenih odpadkov – izkopov na poplavna območja. Pri tem kršijo zakonodajo na področju odpadkov in voda, če se izvede brez vodnega soglasja. Ko zemeljski izkop odložijo na poplavna območja, se voda razliva drugam, kar pa pomeni povečanje možnosti poplavljanja drugih površin, ki so bila prej zavarovana (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Inšpektorji se zavedajo velike problematike v Mestni občini Celje z izkopano zemljo pri gradbenih delih, predvsem z zemljo, ki je onesnažena s težkimi kovinami. Ob vsaki analizi izkopanih materialov parametri nakazujejo visoke vrednosti, kar pomeni, da je zemlja oziroma izkop oporečen. Lahko pa so vrednosti nekoliko nižje in je izkop nenevaren, vendar še vedno presegajo mejne vrednosti, ki so predpisane. Investitorji ponavadi šele po inšpekcijskem pregledu začnejo iskati rešitve za zagotovitev ravnanja z gradbenimi odpadki – izkopi (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Inšpekcijska služba opozarja tudi na vrzeli v zakonodaji s področja okolja in kmetijstva. Zakonodaja na področju kmetijstva, ki ga nadzira kmetijska inšpekcija, pravi, da se rodovitna zemlja, ki je izpodrinjena pri gradbenih posegih, lahko uporabi za urejanje javnih površin, sanacijo degradiranih območij, ali pa se uporabi za ureditev okolice objekta, ki je bila predhodno izkopana. »Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov pa določa, da je zemeljski izkop odpadek, sestavljen iz prsti, mineralnih sedimentov in kamenja, ki nastane pri izkopavanju ali odkrivanju tal ali podtalja«. V takih primerih, ko se investitorju izda odločba, da mora izkop odstraniti iz kmetijskih površin, ker ni pridobil okoljevarstvenega dovoljenja oz. ravno obratno, ko investitor pridobi dovoljenje, vendar pa ni pridobil zahtevne agromelioracije, čeprav je po okoljski zakonodaji to bilo dovoljeno, inšpektorji tako stvar razrešijo skupaj (Onesnaževanje zraka in obremenjenost s hrupom).

5.2.4 Nastajanje odpadkov

V Sloveniji imamo Direktorat, ki zajema področja kakovosti zraka, varovanja tal, varstva narave, ravnanja z odpadki, varstva pred hrupom in sevanji, industrijska onesnaževanja in industrijske nesreče ter področja podnebnih sprememb in presojo vplivov na okolje. Direktorat izvaja in oblikuje naloge, razdeljeni pa so na sektorje: Sektor za okolje in podnebne spremembe, Sektor za strateško presojo vplivov na okolje, Sektor za ohranjanje narave in Sektor za odpadke (Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje).

Sektor za odpadke skrbi za pripravljanje in spremljanje zakonodaje na področju odpadkov. Skrbi tudi za spremljanje stanja odpadkov in pripravo strateških rešitev. Pripravlja strokovne podlage za javne službe, ki zajemajo področje odpadkov in opravljajo nadzor nad podaljšanjem koncesije in javnih služb (Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje).

ARSO se predvsem ukvarja z izdajanjem dovoljenj, potrdil in pooblastil na podlagi predpisov o ravnanju z odpadki, vodenjem evidenc, ki morajo biti skladne z zakonodajo (npr. evidenca predelovalcev, zbiralcev, posrednikov idr.), in zbiranjem poročil o ravnanju in nastajanju odpadkov, ki jih morajo zavezanci predložiti enkrat letno, ARSO pa nato objavlja podatke o ravnanju z odpadki (Agencija RS za okolje, odpadki).

Zakonodaja na področju odpadkov je v Sloveniji razdeljena na več področij. Krovni zakon, ki ureja varstvo odpadkov, je Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 37/15, 69/15 in 129/20). To dopolnjujejo tri skupine predpisov. V prvo skupino sodijo predpisi, ki obravnavajo posamezne vrste odpadkov (npr. ravnanje z odpadnimi olji, embalažo in odpadno embalažo, baterijami), in v drugo skupino sodijo predpisi, ki obravnavajo objekte in naprave za ravnanje z odpadki (odlaganje, sežiganje). Tretjo skupino predpisov oblikujejo predpisi o prekomejnem premeščanju odpadkov (Agencija RS za okolje, odpadki).

V Sloveniji imamo velike težave z odlaganjem odpadkov. Imamo sicer urejeno odlaganje, vendar se bodo prostorne kapacitete slej kot prej zasitile, pri nas pa ne investiramo v novejšo tehnologije, ki bi lahko prispevale k ponovni uporabi, recikliranju idr.

Področje odpadkov ureja zakonodaja, ki pa se v praksi ne implementira dobro. Delodajalci zakonodaje ne morejo upoštevati, ker nimajo urejenega končnega odlaganja. Govorimo lahko o odpadnem blatu, ki se vrsti kot odpadek. Ta problematika je predstavljena v poglavju 5.2.2. V Sloveniji moramo najti načine za varno in učinkovito odstranjevanje odpadkov.

Najpomembnejša zakonodaja v RS na področju odpadkov je:

- Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št.129/20),
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08),
- Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11),
- Uredba o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15, 36/16, 37/18 in 13/21).

5.2.4.1 Podjetja

Na področju odpadkov sem opravila raziskavo v podjetjih, ki se ukvarjajo z zbiranjem in predelavo odpadkov. Menijo, da je zakonodaja na področju odpadkov preobsežna in celo nesmiselna. V Sloveniji nimamo urejenega končnega odlaganja odpadkov oz. nimamo urejenega odstranjevanja ali ponovne uporabe. Podjetjem največjo težavo predstavljajo nevarni odpadki, ki jih je veliko (ogromno), saj pri nas nimamo velikega nabora odstranjevalcev nevarnih odpadkov, zato to urejajo v tujini. Skladiščenje odpadkov pomeni, da morajo paziti, kako odpadke zbirajo in shranjujejo, saj s tem ne smejo obremenjevati okolja. Stroški transporta odpadkov so vedno večji, zelo draga pa je tudi mehanizacija, ki je aktualna na trgu.

V preteklosti je težavo povzročal tudi prenos evropske zakonodaje v slovenski pravni red, ki je bil počasen pri sprejemanju in uveljavljanju. Danes pa evropski zakonodaji podjetja težko sledijo, saj je področje neurejeno. Za spremembo in doseg standardov EU bi bile potrebne spremembe in ukrepi, ki bi zagotavljali zakonodajne okvirje, ekonomske in sociološke, sprejeti bi morali ukrepe pri urejanju prostora, varovanju okolja in kulturne dediščine ter raziskovalno-razvojni dejavnosti. Razmišljati bi morali o samooskrbi in novejši tehnologiji ter izkoriščanju virov energije.

5.2.4.2 Nadzor (inšpekcija)

Inšpektorji med letom na področju ravnanja z odpadki opravijo največ pregledov in izdajo največ ukrepov. Menijo, da je to področje še vedno najbolj problematično, predvsem zaradi neurejene zakonodaje. Ta je nejasna in nepopolna, neurejena so tudi odlagališča odpadkov. Težavo predstavljajo predvsem interni gradbeni odpadki, za katere nimamo urejenega končnega odlaganja. Veliko občin v Sloveniji nima niti centrov za odlaganje odpadkov, to pa povečuje tveganje, da se bodo odpadki odlagali ilegalno. Če bi se gradbeni odpadki, ki ne nastajajo v gospodarskih družbah, ampak pri posameznikih (manjše količine), lahko smatrali kot komunalni odpadki, bi se lahko zbirali v zbirnih centrih in bilo s tem tudi tveganje manjše. Pri večjih investicijah, ko je gradbenih odpadkov mnogo več, pa bi se moralo že v začetku priprave dokumentacije razložiti ravnanje z odpadki (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Problematika na področju gradbenih odpadkov oziroma izkopov je dodatno opredeljena tudi v poglavju Emisije v tla.

Tudi na tem področju bi bila potrebna sprememba zakonodaje, in sicer v Uredbi o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov in Uredbi o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih. Okoljevarstveno dovoljenje za vnos zemeljskega izkopa bi lahko pridobila tudi fizična oseba. Pri inšpekcijskem postopku pa bi moral odgovornost nositi investitor in ne tisti, ki zemeljski izkop vnaša – prevoznik. Poudarili so, da je v Uredbi o ravnanju z odpadki slabo razložen izraz urejeni kraj za začasno skladiščenje gradbenih odpadkov, saj povzroča težave (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Zelo zahtevno je tudi vodenje inšpekcijskih postopkov, ko so podjetja v stečaju, saj je potrebno pri tem upoštevati tudi zakonodajo. V veliko pomoč so splošne usmeritve v insolvenčnih postopkih, ki so bile dopolnjene z novimi usmeritvami za postopanje v primeru stečaja inšpekcijskega zavezanca. Inšpekcijski postopek je odvisen od tega, ali so vključeni odpadki, ki jih je mogoče prodati ali razdeliti. Če niso, potem RS, natančneje Ministrstvo za okolje in prostor, odstopi od reševanja postopka (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Inšpektorji v stečajne postopke vstopajo v različnih fazah in tako niso prisotni od začetka, zato prihaja do težav pri ravnanju z nevarnimi odpadki, ki v večini zahtevajo takojšnje ukrepanje, česar pa postopki ne omogočajo. Zakon o varstvu okolja opredeljuje ravnanje z odpadki tudi v primeru stečaja, vendar prav tako ne omogoča takojšnje ukrepanje (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Ker v Sloveniji nimamo urejenih odlagališč za vse odpadke, te odvažamo v druge države, pri tem se podjetja srečujejo z velikimi težavami pri ustreznem izpolnjevanju dokumentacije, ki jo postopek zahteva. Največkrat gre za nezakonite pošiljke odpadkov (mešanica odpadnih kovin in odpadnega lesa). Na podlagi tega so pripravili analizo podatkov za uvoz/izvoz odpadkov, t. i. carinske deklaracije (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

5.2.5 Emisije hrupa

V začetku leta 2002 je EU zakonodaja obsegala predpise, ki so se nanašali na emisije hrupa različnih proizvodov, ki so morali biti skladni z zahtevanimi smernicami glede mejnih vrednosti emisij hrupa. Hrup se je na tem področju res zmanjšal, vendar se je zaradi povečanega obsega cestnega prometa in drugih dejavnosti ponovno povečal, kar je izničilo napredek omejevanja hrupa. Kasneje je zakonodaja EU izdala predlog enotne direktive, ki bi zagotavljala poenotene kriterije in mejne vrednosti hrupa, tako da bi izboljšali življenjske razmere. Vključevala je nove metode merjenja in ocenjevanja hrupa ter postopke ukrepanja v primeru prekomernega obremenjevanja okolja s hrupom. Direktivo so nato sprejeli: Direktiva Parlamenta in Sveta EU (2002/49/EC) o ocenjevanju in strategiji okoljskega hrupa, ki je še vedno temelj zakonodaje na področju hrupa (Deželak, 2018).

V Sloveniji imamo sprejeti dve najpomembnejši uredbi in pravilnik na področju hrupa, in sicer Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19) in Uredbo o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 121/04 in 59/19) ter Pravilnik o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08).

Slovenski predpisi zajemajo mejne vrednosti hrupa, določevanje obratovalnih monitoringov hrupa, določevanje prvih meritev hrupa in izdelovanje strateških kart hrupa, ki zajemajo konkretne obremenitve okolja s hrupom.

Ko so sprejemali zakonodajo na področju hrupa v Sloveniji, je bilo kar nekaj težav. Vlada RS je 14. 6. 2018 sprejela novo Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju. Razlog nove uredbe je bil usklajevanje s Zakonom o varstvu okolja, ki pa je bil pomanjkljiv, saj so bili predpisi neskladni in površni, in sicer na področju obremenjevanja okolja s hrupom, predvsem na gradbiščih. Kasneje so pojasnili, da je iz vidika razvojnih projektov prometne infrastrukture ta zakonodaja nujna, čeprav bi se hrup ponovno povečal. Kasneje se je zakonodaja na tem področju uredila (Deželak, 2018).

5.2.5.1 Podjetja

V Sloveniji imamo veliko gradbenih podjetij, ki s svojim delovanjem povzročajo hrup in imajo na tem področju veliko izkušenj. Z dejavnostjo, katero opravljajo na gradbiščih s stroji, povzročajo hrup, ki pa ne sme presegati mejnih vrednosti hrupa. Podjetja opozarjajo na težave z zakonodajo, in jo pojasnili na primeru, ki je zapisan v nadaljevanju.

Primer: Posameznika moti hrup, ki ga povzročajo stroji. Zakonodaja posamezniku omogoča, da lahko od podjetja zahteva, da uvede protihrupne ukrepe: npr. protihrupne ograje, zagotovi tišje stroje, omeji hrupna dela samo na določeno uro itd. Če tega ne uvede, lahko podjetje ovadi okoljski inšpekciji.

Hrup pa ne povzročajo le stroji, ampak tudi npr. železnice, letališča, pristanišča, rudniki, športne prireditve itd., a pri slednjih šibka zakonodaja posamezniku ne omogoča veliko.

Podjetja so opozorila na meritve hrupa, ki jih morajo izvesti vsaka tri leta. Pojasnili so, da večina podjetij ima svojo napravo za meritve hrupa, kar je prednost, saj so tako finančno neodvisni od drugih. Pooblaščenca za meritve hrupa so namreč vedno dražji, kar obremenjuje podjetja.

Zaradi zakonskih predpisov morajo podjetja redno opravljati meritve hrupa. V začetku uvajanja tega postopka je bilo veliko težav, saj je bila tudi zakonodaja zapisana površno.

5.2.5.2 Nadzor (inšpekcija)

Na področju hrupa inšpektorji zaznavajo največ težav v manjših naseljih, kjer posameznike vodi le lasten interes. Največ neskladnosti so pripisali nerednemu izvajanju meritev in poročanju rezultatov v poročilih. Najbolj zanimive prijave so imeli na območju primorske regije, ko je hrup nastajal v pristanišču zaradi ladij, vendar se je s tem ukvarjala Uprava RS za pomorstvo, ki je za to pristojna (Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019).

Pri nas pa se inšpektorji ukvarjajo predvsem s hrupom, ki nastaja v industrijskih obratih ali pa na gradbiščih. V gradbeništvu najpogosteje hrup povzročajo gradbeni stroji in naprave (vibracijski valjarji, buldožerji, bagri, nakladalniki idr.) ter tovornjaki pri dovozu in odvozu materiala (Onesnaževanje zraka in obremenjenost s hrupom).

Celotna obremenitev okolja s hrupom je čezmerna, če vrednost kazalca hrupa L_{noc} ali L_{dvn} , na katerem koli mestu ocenjevanja na posameznem območju varstva pred hrupom, presega mejno vrednost. Na gradbišču je potrebno zagotoviti ukrepe, ki bodo hrup zavirale: npr. uporabo strojev, skladnih z zahtevami iz predpisa, ki ureja emisijo hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem, z optimiziranjem obratovalnega časa strojev, s celovitim urejanjem prevoza za potrebe gradnje, z uporabo začasnih protihrupnih zaslonov idr. (Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, 2018).

Na podlagi Pravilnika o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu se morajo meritve izvajati na nekaj let, potem pa mora podjetje pripraviti poročilo o ocenjevanju hrupa v okolju. Na podlagi Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS št. 43/18, 59/19) pa se podajo rezultati z mejnimi vrednostmi iz te uredbe. Inšpekcije se srečujejo s težavami, ker podjetja ne izvajajo meritev in ne pošiljajo poročil o obremenjevanju okolja s hrupom (Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, 2018).

6 PRIMER PODJETJA

V nadaljevanju diplomskega dela je predstavljena skupina VOC, ki jo sestavljajo različna podjetja, navedena in opisana v nadaljevanju.

6.1 Predstavitev skupine VOC in njene dejavnosti

Skupino VOC oz. blagovno znamko sestavljajo naslednja podjetja: VOC Celje, vzdrževanje in obnova cest, d. o. o.; VOC Ekologija, urejanje okolja, d. o. o.; VOC komunala, ravnanje z odpadnimi vodami, d. o. o.; VOC Trgovina, vse za dom, vrt in gradbeništvo d. o. o.; ANSITRA, nepremičnine d. o. o.; VOC Objekti, visoke gradnje d. o. o.; in GLINKOP, ravnanje s snovnimi viri, d. o. o.

VOC Celje, vzdrževanje in obnova cest, d. o. o., ima koncesijo za redno in zimsko vzdrževanje državnih in občinskih cest v savinjski in koroški regiji. Izvaja gradnjo objektov (mostovi, ceste, kanalizacije, ureditev vodotokov, reciklaža, križišča in krožišča), asfaltiranje objektov, postavitve prometne signalizacije, talno označbo cest, avtostrojne storitve ter ima lastno mehanično in ključavničarsko delavnico. V podjetju imajo organizirano lastno zbiranje internih gradbenih odpadkov preko zbirnih centrov (CVB-Latkova vas, CVB-Velenje, CVB-Šentjur, CVB-Lesično), dovoljenje za posrednika, trgovca in predelovalca na premični napravi METSO po postopku R12 (240.000 t/leto).

VOC Ekologija, urejanje okolja, d. o. o., ima koncesijo za pridobivanje mineralnih surovin in izvaja eksplotacijo v kamnolomih Liboje, Stranice, Griža pri Rižani in v glinokopu Šmiklavž. V lasti ima asfaltno bazo tipa AMMANN, ki se nahaja v Šentjanžu pri Dravogradu. Glavna delavnost podjetja je proizvodnja mineralnih surovin in asfaltnih zmesi. Podjetje ima dovoljenje za predelavo odpadkov na premični napravi POWERSCREEN po postopku R5 (150.000 t/leto).

Glavna dejavnost podjetja **VOC-Komunala, d. o. o.**, je čiščenje kanalizacijskih sistemov in pregledov kanalizacijskih sistemov z videonadzorno opremo.

VOC Trgovina, vse za dom, vrt in gradbeništvo, d. o. o., franšizna prodajalna Merkur Šentjur, skoraj 1200 m² prodajnih površinah na enem mestu, združuje pestro ponudbo izdelkov za gradnjo, obnovo in vzdrževanje, za zabavo, udobje in kakovostno bivanje.

ANSITRA, nepremičnine, d. o. o., se ukvarja z upravljanjem poslovnih in stanovanjskih objektov v skupini VOC.

VOC Objekti, d. o. o., je podjetje za izvajanje sanacij, adaptacij in rekonstrukcij ter manjših gradenj vseh vrst gradbenih objektov s področja nizke in visoke gradnje.

GLINKOP, družba za ravnanje s snovnimi viri, d. o. o., se ukvarja z ravnanjem z nevarnimi in nenevarnimi gradbenimi odpadki, predvsem s predelavo zemljin. Poleg ekologije se podjetje ukvarja še z varnostvom pri delu, s požarno varnostjo in koordinacijo VPD na gradbiščih.

6.2 Zakonodaja v podjetju

Za opravljanje dejavnosti v skupini VOC, je relevantna naslednja zakonodaja:

- **Zakon o varstvu okolja** (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE in 158/20),
- **Gradbeni zakon** (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20 in 15/21 – ZDUOP).

Emisije snovi v zrak ureja:

- Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18),
- Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09 in 50/13),
- Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08),
- Uredba o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11),
- Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pripravo asfaltnih zmesi (Uradni list RS, št. 34/07).

Emisije snovi v površinske vode, tla ali podzemne vode ureja:

- Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14 in 98/15),
- Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96 in 41/04 – ZVO-1).

Emisije hrupa ureja:

- Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19),
- Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 121/04 in 59/19),
- Pravilnik o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08).

Odpadki, ureja jih:

- Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 129/20),
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08),
- Uredba o obdelavi odpadkov v premičnih napravah (Uradni list RS, št. 34/08),
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (Uradni list RS, št. 34/08),
- Uredba o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih dejavnosti izkoriščanja mineralnih surovin (Uradni list RS, št. 43/08, 30/11 in 64/21),
- Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11).

Ker je okoljska zakonodaja zelo obsežna, malokdo pozna vsa relevantna določila, ki veljajo za njegov sektor oziroma dejavnosti, ki jih izvaja. V skupini VOC služba varnosti in zdravja pri delu, požarne varnosti in varstva okolja, v kateri sem zaposlena, skrbi za sprotno spremljanje zakonodaje v uradnih listih in za implementacijo v praksi. Na uradni spletni strani skupine so objavljeni izvlečki zakonodaje, ki so potrebni za izvajanje dejavnosti. Vsak vodja službe je zadolžen za spremljanje zakonodaje za področje, katerega vodi. Moja naloga v podjetju je spremljanje zakonodaje na področju varstva pri delu, požarne varnosti in varovanja okolja. Lastniki skupine VOC se zavedajo, da je delovanje na družbeno in okoljsko odgovoren način več kot le pravna dolžnost, saj pozitivno vpliva tudi na dolgoročni uspeh skupine. Trajnostno delovanje skupine namreč prispeva k izboljšanju podobe znamke, kar vodi v konkurenčno prednost. Tudi vračanje skupnosti prispeva k temu. Trajnostne prakse povečujejo produktivnost in nižajo stroške.

V skupini VOC zelo dobro ravnajo z odpadki, ki nastanejo pri izvajanju dejavnosti. Odstranjujejo jih v skladu z načrtom gospodarjenja z odpadki. Pridobljena imajo dovoljenja za zbiranje in predelavo nenevarnih gradbenih odpadkov. Predelava gradbenih odpadkov se vrši v zbirnih centrih in tudi na gradbiščih. Predelane gradbene odpadke sami ponovno vgradijo v cestišče. Služba varnosti in zdravja pri delu, požarne varnosti in varstva okolja vodi evidenco o zbranih, predelanih, posredovanih in oddanih odpadkih in letno poroča ARSO. Prav tako služba s pomočjo sistema IS-odpadki skrbi za izdajo in potrjevanje evidenčnih listov o ravnanju z odpadki.

Skupina VOC je v letu 2017 namenila dobiček za nakup reciklatorja Wirtgen WR 250, s katerim na cestah izvaja hladno reciklažo na mestu nastanka. S tem so zmanjšali število transportov, posledično tudi emisije snovi v zrak in potrebo po kamnitih agregatih iz okoliških kamnolomov. Z recikliranjem vplivajo na racionalno porabo energije, ki v veliki meri prispeva h končni ceni izvedenega projekta. Znanje hladne reciklaže so leta 2018 učinkovito uporabili pri evropskem projektu GreenerSites, kjer so na območju degradiranih tal stare Cinkarne s pomočjo metode hladnega recikliranja naredili nepropustno ploščad. Sodelovali so pri preizkusu postopka remediacije onesnažene zemljine – metoda hladnega recikliranja. Izvedli so cementno bitumensko – cementno stabilizacijo onesnaženih tal, katero so prekrili z asfaltno zmesjo. S tem so omogočili večjo nosilnost tal in zmanjšali emisije snovi v zrak. Uporabnost izvedene metode se je izkazala za ureditev območja za parkirne površine, postavitve montažnih hal, nogometnega igrišča, zelenih površin idr. Z metodo hladnega recikliranja in s projektom zamenjave zemljine v celjskih vrtcih so si podjetja v skupini VOC pričela pridobivati reference na okoljsko naravnanih in v EU-podprtih projektov.

Meritve emisij snovi v zrak, tla, hrup v kamnolomih in na asfaltni bazi so pokazale, da so zahtevani merjeni parametri pod mejnimi vrednostmi. Obratovalni monitoringi se izvajajo v roku, ki ni daljši od 36 mesecev. Skupina dober rezultat meritev pripisuje omilitvenim ukrepom. Ves čas stremijo k izboljšavi delovnih postopkov in naprav. To potrjujejo z nakupom novih vozil in strojev, ki so okoljsko prizanesljivejši. V letih 2021–2023 nameravajo posodobiti asfaltno bazo za izgradnjo nadstrešnic nadgraditi z odsesovalno napravo za bitumenske pare in z vgraditvijo filtra dozirne linije.

Za obvladovanje emisij snovi v zrak dela na gradbiščih skupine potekajo v skladu z Uredbo o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11) v tej smeri, da imajo za vsako gradbišče izdelan Elaborat o preprečevanju in zmanjšanju emisije delcev iz gradbišča.

Največje težave imajo podjetja v skupini z zemeljskim izkopom, katere mejne in kritične vrednosti težkih kovin so presežene glede na Uredbo o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11) in Uredbo o mejnih, opozorilnih in kritičnih emisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96 in 41/04 – ZVO-1). Menimo, da sta predpisa prestroga, kajti v praksi se dogaja, da so mejne koncentracije naravnega ozadja težkih kovin presežene. Največje težave predstavlja nakup neonesnažene zemljine, ki bo ustrezala vsem dovoljenim parametrom iz zgoraj naštetih uredb. Na področju Celja se podjetja srečujejo tudi s težavo pri predaji izkopov. Lastniki so se odločili, da bodo del dobička namenili predelavi zemeljskih izkopov v kompozitne materiale, ki bi jih lahko uporabili v gradbeništvu kot gradbeni material, v sodelovanju z Zavodom za gradbeništvo (ZAG).

6.3 Inšpekcijski pregled (opis inšpekcijskega pregleda v praksi)

V podjetjih v skupini VOC se ves čas izvajajo redni in izredni inšpekcijski pregledi različnih inšpekcij (delovna, okoljska, požarna, rudarska, tržna, gozdarska itd.). V diplomskem delu sem se osredotočila na inšpekcijski pregled Inšpektorata za okolje in prostor, OE Celje, kateri izvaja inšpekcijski nadzor nad podjetji v skupini VOC.

V rednem inšpekcijski pregledu (letni) se inšpektor najavi (telefonsko, mail, navadna pošta), pri izrednem inšpekcijskem pregledu (prijava) pride inšpektor nenajavljen v podjetje.

Pri inšpekcijskem pregledu so v podjetju prisotni: odgovorna oseba – direktor, vodja službe varstva okolja in vodja dotičnega obrata (npr. tehnični vodja kamnolomov). V primeru, da je odgovorna oseba – direktor v času inšpekcijskega postopka odsoten, pooblasti osebo, zaposleno v podjetju (npr. vodjo službe varstva okolja).

Inšpektor inšpekcijski pregled izvaja v skladu z **Zakonom o inšpekcijskem nadzoru** (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) (Zakon o inšpekcijskem nadzoru, 2002).

Pooblastilo za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora inšpektor izkazuje s službeno izkaznico, ki jo izda minister za okolje in prostor (Zakon o inšpekcijskem nadzoru, 2002).

Pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ima inšpektor pri fizični ali pravni osebi (npr. podjetja v skupini), pri kateri opravlja inšpekcijski nadzor, pravico pregledati prostore, objekte, postroje, naprave, delovna sredstva in napeljave. Pregleda lahko vso dokumentacijo, poslovne knjige, pogodbe, listine in druge dokumente. Inšpektor lahko vstopi na parcele in zemljišča. Kadar se dokumentacija hrani na elektronskem mediju, lahko zahteva izdelavo njihove pisne oblike, ki mora verodostojno potrjevati elektronsko obliko. Inšpektor lahko pri inšpekcijskem nadzoru brezplačno vzame vzorce blaga in opravi preiskave vzetih vzorcev, lahko brezplačno vzame vzorce materialov in opreme za potrebe preiskav, fotografira ali posname na drug nosilec vizualnih podatkov osebe, prostore, objekte, postroje, napeljave in druge predmete (Zakon o inšpekcijskem nadzoru, 2002).

V nadaljevanju je prikazan praktični primer inšpekcijskega postopka v kamnolomu Liboje.

Inšpektor za okolje v kamnolomu zahteva naslednjo dokumentacijo:

- okoljevarstvena dovoljenja,
- načrt gospodarjenja z odpadki,
- načrt predelave odpadkov,
- evidenčne liste o ravnanju z odpadki,
- letno poročilo o ravnanju z odpadki (zbiranje, predelava, povzročitev),
- meritve emisij snovi v zrak, tla, hrup idr.,
- evidenco inšpekcijski nadzorov,
- evidenco izrednih dogodkov v kamnolomu,
- navodila za ravnanje v izrednih dogodkih (razlitje nafte idr.),
- poslovnik za obratovanje in vzdrževanje lovilcev olj in maščob,
- obratovalni dnevnik lovilcev olj in maščob idr.

V primeru ugotovljenih nepravilnosti inšpektor izda ukrep: npr. odločbo, prepoved opravljanja dejavnosti, odločbo z roki za odpravo pomanjkljivosti, sklep o ustavitvi postopka, globo. Če ne gre za nujne in neodložljive ukrepe, inšpektor v primeru pred izdajo odločbe vroči zavezancu **zapisnik** (ki ga poleg inšpektorja podpišejo prisotni iz podjetja) in ga pozove, da se v določenem roku, ki ne sme biti krajši od 48 ur, pisno ali ustno izjavi o ugotovljenih dejstvih in okoliščinah. Poziv in zapisnik se lahko zavezancu v tem primeru vročita tudi tako, da se ju izroči kateremu od zaposlenih oziroma če to ni mogoče, pusti v objektu. Po preteku tega roka inšpektor izda **odločbo**, ne da bi bilo potrebno dodatno zaslišanje stranke.

Pritožba zoper odločbo inšpektorja ne zadrži njene izvršitve!

Če je inšpektor odredil odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti ter zavezancu določil rok za njihovo odpravo, mora zavezanec o odpravljenih nepravilnostih takoj obvestiti inšpektorja.

Če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis oziroma drug akt, katerega izvajanje nadzoruje, ima pravico in dolžnost:

- odrediti ukrepe v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru ali drugim zakonom, katerega izvajanje nadzoruje inšpektor, za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, v roku, ki ga sam določi,
- izvesti postopke v skladu z zakonom o prekrških,
- naznaniti kaznivo dejanje ali podati kazensko ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti,
- predlagati pristojnemu organu sprejem ukrepov,
- odrediti druge ukrepe in opraviti dejanja, za katere je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom.

Če zavezanec v roku, ki ga z odločbo določi inšpektor, ne odpravi ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti, lahko inšpektor z odločbo, če je to potrebno, do odprave nepravilnosti oziroma dokler je to potrebno, prepove opravljanje dejavnosti oziroma zaseže predmete ali dokumentacijo ali odredi zapečatenje naprav, sredstev, predmetov ali opreme, ki jih zavezanec uporablja za kršitve ali so s kršitvami nastali.

Inšpektor prepove opravljanje dejavnosti oziroma zaseže predmete ali dokumentacijo, ki jih zavezanec uporablja za kršitve ali so s kršitvami nastali, ne da bi prej določil rok za odpravo nepravilnosti, če je to potrebno, da bi se odvrnila neposredna nevarnost za življenje ali zdravje ljudi in živali ali za nastanek škode v naravnem oziroma življenjskem okolju in na premoženju (Zakon o inšpekcijskem nadzoru, 2002).

Inšpektor lahko z odločbo začasno zaseže predmete ali dokumentacijo, ki jih zavezanec uporablja za kršitve ali so s kršitvami nastali, tudi v primeru, ko ugotovi, da kljub izdani odločbi zavezanec ponovi kršitev.

V primeru, da je v postopku inšpekcijskega nadzora ugotovljeno, da zavezanec ni storil kršitve zakona ali drugega predpisa, inšpektor ustavi postopek. Postopek se ustavi s sklepom ali v obliki zapisa o ustavitvi postopka na koncu zapisnika o inšpekcijskem pregledu. V obrazložitvi sklepa oziroma v zapisniku inšpektor navede obseg opravljenega nadzora in razloge za ustavitev postopka.

V letu 2020 so bili v skupini VOC dva redna in štiri izredni inšpekcijski pregledi, ki jih je izvedla okoljska inšpekcija, katere so uspešno uredili in končali s sklepi o ustavitvi postopkov.

7 REZULTATI IN RAZPRAVA S SKLEPI

Okoljska zakonodaja, ki je predpisana v RS, je zelo obširna. V raziskavi, predstavljeni v diplomskem delu, sem ugotovila, da ravno obširnost in prepletenost predpisane zakonodaje podjetjem predstavlja največ težav. Menim, da je za področji varstva okolja in prostora smiselno, da je pravna podlaga razdeljena na segmente, ki jih pojma zajemata, vendar v takšen obsegu, da jim podjetja lahko sledijo, jih razumejo in dosledno upoštevajo. Slednje so izpostavili tudi vsi pristojni v podjetjih, s katerimi sem opravila pogovore za potrebe pričujočega diplomskega dela. Podjetja imajo določene podatke, ki so strogo zaupni. Nihče ni želel govoriti o neupoštevanju zakonodaje, opozorili pa so na težave, s katerimi se srečujejo pri njenem upoštevanju.

V diplomskem delu sem izpostavila tudi načelo sodelovanja javnosti. Spodbujam vsa podjetja, da se pri sprejemanju pravnih aktov in drugih zadev na področju varstva okolja in urejanja prost vključujejo k sodelovanju pri sprejemanju strategij, politik, programov, načrtov in splošnih pravnih aktov ter pri reševanju globalnih in meddržavnih težav.

Zakonodajalec je tisti, ki zakone predpiše. Podjetja so tista, ki morajo zakone upoštevati. Inšpekcija pa izvaja nadzor nad upoštevanjem predpisov. Podjetja so navedla ključne točke, s katerimi se srečujejo pri upoštevanju zakonodaje, te so:

- zakonodaja je preobširna,
- zakonodaja je prepletena in razpršena,
- prenašanje EU-zakonodaje v slovenski pravni red (prevajanje) je neurejeno,
- premalo je vključevanja v pripravo sektorske zakonodaje.

V podjetjih, ki vplivajo na vode, so izpostavili težave z odvečnim blatom, ki je končni produkt komunalnih čistilnih naprav, ter pojasnili, da bi ureditev omogočila, da bi zakonodaji sledili in jo v celoti uresničevali.

V podjetjih, ki vplivajo na tla, so izpostavili problematiko odlaganja zemeljskega izkopa. S to težavo se srečuje tudi skupina VOC, ki sem jo predstavila v poglavju 6. Zemeljski izkop je gradbeni odpadki in v Sloveniji nimamo urejenega končnega odlaganja; če bi ga imeli, bi bilo zemeljski izkop veliko lažje odstraniti, obremenitev na okolje in tla pa bi bila veliko manjša.

Za področje zraka sem predstavila podjetje, ki ima zelo velik vpliv na zrak. Izpostavili so težavo prenašanja zakonodaje EU v slovenski pravni red, ki je zakonodajo razpršil v več uredb, jo mnogokrat celo napačno prevedel in dodal še množico zahtev, ki jim je težko slediti. Opozorili so tudi na po njihovem mnenju slabo preišljena pravila, ki jih dodaja zakonodajalec, ki s tem slabša konkurenčno sposobnost domačih podjetij. O zakonodaji so zelo kritični, vendar jo v veliki meri upoštevajo.

Odpadki so v zakonodaji zelo obširno opredeljeni, zapisani so skoraj pri vsakem zakonskem predpisu, ki se nanaša na okolje. Odpadki v RS predstavljajo veliko težavo, predvsem zaradi končnega odlaganja, ki ni urejen. Podjetja opozarjajo predvsem na nevarne odpadke (odpadno blato iz čistilnih naprav, zemeljski izkop ipd.). Ugotovila sem, da podjetja zakonodaji ne morejo slediti oziroma izjemno težko ter da so inšpekcijske službe v določeni meri popustljive, saj se zavedajo, da je problematika globalna, vendar slednje težave z odpadki ne odpravlja, ampak le pogloblja.

V gradbenih podjetjih so opozorili na težave s hrupom in upoštevanje ukrepov, ki podjetja finančno izjemno obremenijo. Zakonodaja je šibka. Podjetja, ki povzročajo hrup, morajo sama priskrbeti sredstva, da hrup omejijo. Izpostavili so na ignoranco države.

Na podlagi raziskanega v diplomskem delu sem hipoteze, predstavljene v začetku dela, potrdila oziroma ovrgla:

- **Hipoteza 1:** Številni zakonski predpisi se med sabo prepletajo, nemalokrat, ali pa vsaj do določene mere, pa tudi izključujejo.

To hipotezo lahko **potrdim**: zakonodaja je preobširna in med sabo prepletena, kar je razvidno tako iz odgovorov podjetij, poročil inšpekcije in nenazadnje ocene stanja na tem področju, ki jo je podal DZ. Trditev, da se zakonski predpisi med sabo izključujejo, v diplomskem delu ne morem potrditi niti ovreči.

- **Hipoteza 2:** Podjetja kršijo okoljsko zakonodajo zaradi objektivnih okoliščin (okoliščine ne omogočajo doslednega izvrševanja določenih predpisov).

Druge hipoteze ne morem **potrditi niti ovreči**. Podjetja imajo določene podatke, ki so strogo zaupni. Nihče ni želel govoriti o neupoštevanju zakonodaje, opozorili pa so na težave, s katerimi se srečujejo pri njenem upoštevanju. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da se v podjetjih trudijo upoštevati zakonodajo, vendar zaradi obširnosti, zahtevnosti, neurejenosti, nejasnosti, finančnih obremenitev, neurejenih odlagališč idr. te ne morejo upoštevati v celoti.

- **Hipoteza 3:** Urejeno končno odlaganje nevarnih odpadkov v Sloveniji bi pomenilo strogo upoštevanje zakonodaje.

Hipotezo tri **potrjujem**. Vsa okoljska zakonodaja zajema ravnanje z odpadki, čeprav imamo Uredbo o odpadkih, katera bi lahko zajela vsa področja onesnaževanja. Urejeno končno odlaganje nevarnih odpadkov v Sloveniji bi pomenilo ustrezno urejeno področje in natančno upoštevanje zakonodaje. To bi podjetja tudi razbremenilo in povečalo njihovo rast, saj izvažanje odpadkov v tujino podjetja izjemno bremeni.

8 POVZETEK

Okolje in prostor sta dva različna pojma, ki ju ločujemo na podlagi tega, kaj zajemata. Ko govorimo o okolju, govorimo o živem svetu, ki nas obdaja. Prostor pa zajema urejanje in umestitev objektov v prostor, ohranjanje prostora za kasnejše generacije, racionalno rabo prostora idr. V slovenski zakonodaji sta ločena v Zakonu o varstvu okolja in v Zakonu o urejanju prostora.

Najvišji pravni akt v Sloveniji je Ustava Republike Slovenije. Mednarodnopravne akte sprejemajo države. Eden izmed najpomembnejših mednarodnih pravnih aktov v Sloveniji na področju okolja je Aarhuška konvencija. Ta določa, da morajo biti zakoni in predpisi v skladu s splošnimi načeli mednarodnega prava in pogodbami. Državni zbor RS je v oceni stanja ugotovil, da je v Sloveniji velik problem normiranosti. Predpisi, ki so pravna podlaga, se pripravljajo s časovnimi pritiski, poleg tega pa se neprestano spreminjajo. Na področju okolja je zakonodaja obsežna in zapletena, za nadaljnje razumevanje in uresničevanje pravnih sredstev sta potrebna pravno znanje in podrobno poznavanje prava okolja. Velik pomen pri spoštovanju zakonov in predpisov pa imajo inšpekcijske službe. V Sloveniji imamo inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor, ki deluje kot organ Ministrstva za okolje in prostor in je bil ustanovljen v skladu z Uredbo o spremembah ter dopolnitvah Uredbe o organih. Inšpekcija za okolje in prostor deluje na obeh področjih inšpekcijskih nadzorov. Zaradi tega se zakonodaji za okolje in prostor prepletata. Zaradi vedno večjih posegov v okolje in posledično negativnih vplivov se izvajajo redni inšpekcijski pregledi. Inšpektorat za okolje in prostor, v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor, vsako leto izda tako imenovano Poročilo o delu. V tem poročilu opišejo inšpekcijske nadzore, ki so jih opravili v preteklem letu, obenem pa zapišejo mnenje o kršitvah ter opozorijo na težave gospodarskih družb pri neupoštevanju zakonodaje.

V Sloveniji Agencija Republike Slovenije za okolje zajema vse segmente okolja (vodo, zrak, tla idr.). Vsako področje ureja sektor, ki ga je ustanovila država in Agencije Republike Slovenije za okolje.

Vsako področje ima svoj izbor zakonodaje, ta je po mnenju gospodarskih družb in inšpekcijskih služb preobsežna in podjetjem povzroča nemalo težav. Izpostavljajo predvsem prenašanje EU-zakonodaje v slovenski pravni red in končno odlaganje nevarnih odpadkov.

V raziskavi je predstavljena skupina VOC, gradbeno podjetje, ki se ukvarja predvsem z gradnjo in z vzdrževanjem cest. V podjetju sem zaposlena v službi varnosti in zdravja pri delu, požarne varnosti in varstva okolja. Moja naloga v podjetju je spremljanje zakonodaje na področju varstva pri delu, požarne varnosti in varovanja okolja. V diplomskem delu sem predstavila zakonodajo in njeno uresničevanje v podjetju ter primer inšpekcijskega pregleda. Podjetja v skupini VOC so ves čas deležna rednih in izrednih inšpekcijskih pregledov različnih inšpekcij (delovne, okoljske, požarne, rudarske, tržne, gozdarske idr.). Za dobro delovanje podjetja se predpisov in ukrepov držimo, pa vendar imamo, tako kot druga podjetja, težave pri razumevanju in obsegu zakonodaje.

9 SUMMARY

Environment and space are two different concepts that we distinguish based on what they encompass. When we talk about the environment, we are talking about the living world around us. Space includes arranging and placing objects in the space, preserving space for later generations, and rational use of space, etc. In Slovenian legislation the two are separated in the Environment Protection Act and Spatial Planning Act.

The highest legal act in Slovenia is the Constitution of the Republic of Slovenia. International organisations pass international legal acts. One of the most important international legal acts in Slovenia in the field of the environment is the Aarhus Convention. It stipulates that laws and regulations must comply with general principles of international law and conventions. The State Assembly of the Republic of Slovenia stated in its evaluation of the current status that there is a major problem in Slovenia with excessive legislation. Regulations, which are the legal basis, are prepared under time pressures, and are constantly changing. In the field of the environment, the legislation is extensive and complicated. Legal understanding and detailed knowledge of the legislation of environmental law are required for further understanding and implementation of the legal remedies. Inspection services play an important role in ensuring compliance with laws and regulations. In Slovenia we have the Inspectorate of the Republic of Slovenia for Environment and Space, which acts as a body of the Ministry for Environment and Space and was established in accordance with the Decree on Amendments to the Decree on Bodies. The Environment and Space Inspectorate operates in both areas of inspections. This is due to the intertwining of environmental and spatial legislation. Due to increasing interventions in the environment and hence negative impacts, inspections are carried out regularly. Each year, the Environment and Space Inspectorate prepares a so-called "Work Report" in cooperation with the Ministry of Environment and Space. In this report they describe the inspections that they have carried out during the past year, while giving their opinions on violations, and highlighting the difficulties of companies that fail to comply with the legislation.

The Slovenian Environment Agency covers all segments of the environment (water, air, soil, etc.). Each area is regulated by a sector established by the state and the Slovenian Environment Agency.

Each area has its own variety of legislation, which, according to the opinion of the companies and inspection services, is too extensive and causes many problems for the companies. They emphasise especially the transposition of EU legislation into the Slovenian legal order and final disposal of hazardous waste.

The research presents the VOC Group Celje LLC, a construction company engaged primarily in the construction and maintenance of roads. The group has several brands, consisting of six companies. I am employed by the company in the department of Occupational Security, Fire Safety and Environmental Protection. My task in the company is to monitor legislation in the field of occupational safety, fire safety and environmental protection. In my diploma work I present the legislation and its implementation in the company and an example of inspection. Companies in the VOC Group LLC are constantly subject to regular and extraordinary inspections of various kinds (labour, environmental, fire, mining, market, forestry inspection, etc.). For the good functioning of the company, we adhere to regulations and measures, but we have - like other companies - difficulties in understanding the legislation and the scope of its extent.

10 VIRI IN LITERATURA

Agencija Republike Slovenije za okolje. Varstvo okolja. Odpadki. Medmrežje: <https://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/odpadki/> (15. 7. 2021).

Agencija Republike Slovenije za okolje. Varstvo okolja. Onesnaževanje zraka. Medmrežje: <http://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/onesna%C5%BEevanje%20zraka/> (30. 7. 2021).

Agencija Republike Slovenije za okolje. Vode. Medmrežje: http://okolje.arso.gov.si/onesnazevanje_voda/vsebine/predstavitev (17. 7. 2021).

Deželak F. (2018). Hrup: O sprejemu nove uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju. ZVD Zavod za varstvo pri delu: Ljubljana. Medmrežje: https://www.zvd.si/media/medialibrary/2019/09/Zavod_za_varstvo_pri_delu_RDV_4_2018_Nova_uredba_o_hrupu.pdf (3. 8. 2021).

Ensuring clean waters for people and nature, 2020. Medmrežje: <https://www.eea.europa.eu/signals/signals-2020/articles/ensuring-clean-waters-for-people> (13. 7. 2021).

GOV.SI. Pridobitev okoljevarstvenega soglasja. Medmrežje: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/pridobitev-okoljevarstvenega-soglasja/> (16. 3. 2022).

Gradbeni zakon (GZ). (2017). Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 in 65/20. Medmrežje: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7108> (20. 7. 2021).

Hidrotehnik. Organiziranost upravljanja z vodami v Sloveniji. Medmrežje: <http://www.hidrotehnik.si/podjetje/organiziranost-upravljanja-z-vodami-v-sloveniji> (1. 8. 2021).

Kukec A., Zaletel-Kragelj L., Eržen I., Otorepec P., Turšič J., Vršič S. (2016). *Kakovost zunanjega zraka: interdisciplinarni pristop k oceni stanja in oblikovanju ter izvajanju ukrepov. Zbornik recenziranih znanstvenih prispevkov*. Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Marega M. in Kos D. Aarhuška konvencija v Sloveniji: *Strokovna priporočila za implementacijo Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah*. Ljubljana: Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, 2002, str. 9-10.

Ministrstvo za okolje in prostor. Medmrežje: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-okolje-in-prostor/> (15. 8. 2021).

Ministrstvo za okolje in prostor. Direkcija Republike Slovenije za vode. O direkciji. Medmrežje: <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/direkcija-za-vode/o-direkciji/> (1. 8. 2021).

Ministrstvo za okolje in prostor. Direktor za okolje. Medmrežje: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-okolje-in-prostor/o-ministrstvu-za-okolje-in-prostor/direktor-za-okolje/> (25. 9. 2021).

Ministrstvo za okolje in prostor. Sektor za okolje. Tla. Medmrežje: <https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/okolje/tla/> (16. 8. 2021).

Onesnaževanja zraka in obremenjenost s hrupom. Medmrežje: https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_2.5.5.pdf (5. 8. 2021).

Pogodba o delovanju Evropske unije. (PDEU). (2012). Uradni list C 326, 26/10/2012. Medmrežje: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (16. 3. 2022).

Republika Slovenija Državni zbor. Zakonodaja. Zakonodajni postopek. Medmrežje: https://www.dzrs.si/wps/portal/Home/zakonodaja/zakonodajniPostopek!/ut/p/z1/04_Sj9CPyksy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0NDIydnA0CXUL8zVwtgwwNDI31wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhigDg9ZsR/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#! (31.10. 2021).

Republika Slovenija, varuh človekovih pravic. O varuhu. Medmrežje: <https://www.varuh-rs.si/o-varuhu/> (25.10.2021)

Republika Slovenija Ministrstvo za okolje in prostor Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor. *Poročilo o delu za leto 2017, 2018 in 2019*. Ljubljana: RS Ministrstvo za okolje in prostor, Inšpektorat RS za okolje in prostor, 2017, 2018, 2019.

Resolucija o normativni dejavnosti (ReNDej). (2009). Uradni list RS, št. 95/09. Medmrežje: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5516> (30.10. 2021)

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Beseda »okolje«. Medmrežje: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=OKOLJE> (7. 7. 2021).

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Beseda »prostor«. Medmrežje: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=prostor> (8. 7. 2021).

Strban G. in Bubnov-Škoberne A. Pravne osnove varnosti in zdravja pri delu in požarne varnosti. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, 2001, str. 8, 9, 10, 12.

Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju. (2018). Uradni list RS št. 43/18, 59/19. Medmrežje: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED7531> (7. 8. 2021).

Vrbica S. in Videtič N. Pravna sredstva na področju varstva okolja: *Priročnik za nevladne organizacije in civilne iniciative*. Ljubljana: Pravno - informacijski center nevladnih organizacij - PIC, Ljubljana RS Ministrstvo za okolje in prostor, 2010, str. 4, 14, 19, 27.

Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP). (2001). Uradni list RS, št. 96/04, 23/08, in 19/15, člen 10. Medmrežje: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1265> (6. 9. 2021).

Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN). (2002). Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14. Medmrežje: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3209> (13. 9. 2021).

Zakon o nevladnih organizacijah (ZNOrg). (2018). Uradni list RS, št. 21/18. Medmrežje: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7129> (1. 11. 2021)

Zakon o ratifikaciji Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. (2004). Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04. Medmrežje: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4001> (1. 3. 2022).

Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2). (2017). Uradni list RS, št. 61/17. Medmrežje: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7341> (27. 9. 2021).

Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). (2004). Uradni list RS, št. 39/06, 49/06, 66/06, 33/07, 57/08, 70/08, 108/09, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17, 21/18 84/18 in 158/20, člen 2, 3, 21, 40, 41, 49, 50, 51, 51 a, 54, 58.
Medmrežje: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1545> (28. 9. 2021).

PRILOGE

PODJETJA IN OKOLJSKA ZAKONODAJA MED TEORIJO IN PRAKSO

Pozdravljeni!

Moje ime je Tjaša Jurkovič in sem študentka 3. letnika VISOKE ŠOLE ZA VARSTVO OKOLJA. Pripravljam diplomsko delo z naslovom »Podjetja in okolja zakonodaja med teorijo in prakso«. V diplomskem delu bom preučevala področje, ki se nanaša na raziskovanje oz. obravnavo korelacije med okoljsko zakonodajo, ki jo poznamo v teoriji, in njeno implementacijo, ki se uporablja v praksi (podjetja).

Namen diplomskega dela je raziskati, v kolikšni meri podjetja upoštevajo okoljske predpise, ali je slednje vedno sploh mogoče v celoti upoštevati, s katerimi težavami se na tem področju srečujete vi ipd., in narediti primerjavo med teorijo (med zapisanimi predpisi) in prakso (njihovim upoštevanjem v vsakdanjem življenju) ter izpostaviti razloge za takšno stanje.

Prosim vas, če lahko z odgovori na nekaj vprašanj opišete vaše izkušnje in vaš pogled na omenjeno problematiko.

- 1. Katero okoljsko zakonodajo morate upoštevati v vašem podjetju?**
- 2. Ali se pri tem srečujete s kakšnimi težavami, in če se, s kakšnimi?:**
  - npr. prepletanje ali celo izključevanje določenih predpisov,
  - nezmožnost uresničevanja glede na širše družbene razmere,
  - nerazumevanje besedila predpisov,
  - ipd.
- 3. Ali (lahko) vedno v celoti upoštevate okoljsko zakonodajo, in če ne, kakšni so razlogi?**
- 4. Vaše načelno mnenje o okoljskih predpisih, ki se nanašajo na delovanje vašega podjetja. Ali bi bilo mogoče kaj spremeniti, poenostaviti?**

V diplomskem delu podjetij ne bom poimenovala. Osnovni namen je poiskati razloge za razkorak med teorijo in prakso in na katerem področju je tega največ oz. se najpogosteje dogaja.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav!